

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

Huvijuht- loovtegevuse õpetaja

Kadri Roots

KOOLI ROLL LAPSE ARENGUS ERI- JA TAVAKOOLI ÕPILASTE VANEMATE ARVAMUSTE PÕHJAL

Lõputöö

Juhendaja Tiia Pedastsaar, PhD

Kaitsmisele lubatud
(juhendaja allkiri)

Viljandi 2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. KODU JA KOOL LAPSE ARENGUS.....	6
1.1. Lastevanemate võimalused lapse arengus.....	6
1.2. Kooli osa õpilase arengus.....	8
1.2.1. Koolide variatiivsus Eestis	9
1.2.2. Lapsevanema ja õpetaja vaheline koostöö.....	14
2. EMPIIRILINE UURIMUS.....	20
2.1. Empiirilise uurimuse eesmärk, uuritavad ja metoodika	20
2.2. Empiirilise uurimuse tulemused ning interpretatsioon.....	21
2.2.1. Tava- ja erikooli lastevanemate arvamused kooli rollist laste arengu toetamisel.....	21
2.2.2. Tava- ja erikooli lastevanemate arvamused oma lapse kooliprobleemidest.....	28
2.2.3. Lapsevanema ootused koolile.....	32
KOKKUVÕTE.....	38
KASUTATUD KIRJANDUS	40
SUMMARY	42
SCHOOL'S ROLE IN CHILDREN'S DEVELOPMENT IN SPECIAL- AND REGULAR SCHOOL ACCORDING TO PUPILÄS PARENTS' OPINION.	42
LISAD	44
Lisa 1 Ankeet lapsevanemale Saku Gümnaasiumis	44
Lisa 2 Küsitluse tulemused Saku Gümnaasiumis	50
Lisa 3 Ankeet lapsevanemale Viljandi Kaare Koolis.....	58
Lisa 4 Küsitluse tulemused Viljandi Kaare Koolis	62

SISSEJUHATUS

Kool kui õppeasutus sai loodud selleks, et anda lastele teadmised, mida kodus vanemad ei olnud võimelised andma. Algne eesmärk oli arendada lapse kognitiivseid võimeid. Tänapäeva kool on võtnud ülesandeks arendada lapse sotsiaalseid oskuseid, põhirõhk jääb siiski lapse kognitiivsete võimete arendamisele (Lindgren & Newton Suter 1994, lk39). Lähtuvalt õpetajast ja tema initsiatiivikusest minna kaasa uuenduslikkusega, võib üha enam näha tänapäeva koolis õpetajaid, kes tegelevad eesmärgistatult ka lapse sotsiaalsete võimete arendamisega. Kuid sellega seoses tuleb taas paradoks, et mida enam õpetaja keskendub lapse sotsiaalsete oskuste arendamisele, seda enam hakkab ta kahtlema selles, et kas on oma töös õigel teel. Noore õpetajana võin kinnitada, et soovides teha kõik õigesti, on alalõpmata tunne, et kõik on valesti ja kord keskendutakse liialt teadmiste edastamisele ning kord liialt sotsiaalsetele oskuste õpetamisele.

Selleks, et õpetaja saaks oma töös kindel olla, rahuldades ka vanemate ootusi oma lapse arengu kulgemise protsessis on oluline teha õpetajal lapsevanematega koostööd. Kodu ja kooli koostöö ning ootused teineteisele on veel pime ala. Kes, kus, kuidas ja mida täpselt peaks õpetama ja kasvatama. Kindel on see, et põhiharidus on Eesti Vabariigis kohustuslik kõigile inimestele. See, mida sisaldab endas põhiharidus, mis teadmised, oskused ja väärtused tuleb selle ajaga lapsel omandada, on kirjas põhikooli riiklikus õppekavas, kus on toodud põhihariduse alusväärtused: (1) Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks. (2) Põhikool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks. (Põhikooli riiklik õppekava 2011)

Riiklik õppekava ütleb, et kool peab tegelema lapse mitmekülgse arendamisega, luues selleks võimalused. Kuigi lapsed on suure osa oma elust koolis, siis lisaks koolile on samasugused kohustused ka vanematel (Lapse õiguste konvensioon 1991). Lapsel on juba kujunenud arusaamad ja käitumisnormid ajaks mil ta koolipinki jõuab. Seega tuleb õpetajal siinkohal jätkata vanemate alustatud. Selleks, et õpetaja saaks kõige paremini uues olukorras kohaneda ja teaks, kus ja kuidas lapse arengusse omalt poolt panustama hakata, peaks tehtama koostööd lapsevanematega. Koostöö lapsevanema ja õpetaja vahel on oluline selleks, et õpetaja ja vanem ei hakkaks teineteisele vastu töötama või kumbki oma "jalgratast" leiutama. Vanem teab, mida laps kodus teeb, mis õnnestub, millega on raskusi ning õpetaja jälle vastupidi teab, kuidas laps koolis hakkama saab.

Oluline on, et vanem õpetajat teavitaks kõigist võimalikest erivajadustest, sest tänapäeval üha enam aktuaalsust kogub ka erivajadustega laste õpetamine. Erivajadusi on väga palju erinevaid ning nende tekke põhjusi sama palju. Neile tuleb eraldi tähelepanu pöörata ja paratamatult lisa abijõu puudumisel on erijuhtumitega tavakoolis ühel õpetajal raske toime tulla. Kui vanem koheselt õpetajale kõik võimalikud ettetulevad probleemid ära räägib, siis on ka õpetajal lihtsam oma töös nendega juba eelnevalt arvestada ja vältida ootamatuid ja ebameeldivaid olukordi. Eestis on loodud selliste keeruliste juhtumite puhuks erikoolid, kus saavad eritähelepanu ja hoolt õpilased, kellega tavaklassis õpetaja ei jõua piisavalt tegeleda. Suhtumisi erivajadustega laste koolidesse on erinevaid nii nagu ka kooli kui sellisesse üldse. Näiteks Ivan Illich väitis, et õppe- ja kasvatusprogrammis ei ole midagi säilitamisväärtset ning seetõttu tuleks kaotada laste kooliskäimise nõue (Lindgren & Newton Suter 1994, lk 7). Lugesdes erinevaid arvamusi lugusid haridusest, selle omandamisest, koolide tööst ja koolivägivallast, tekib aeg-ajalt endalgi küsimus, et kas kooli kui sellist on meie lastele vaja? Või milline see kool olema peaks, et ta end kõigi silmis õigustaks?

Järjest enam ilmub ajakirjanduses artikleid, kus kodu heidab koolile mitmeid erinevaid asju ette. Näiteks: liigne faktide õppimine ja vähene seoste loomine, suur koormus, pingeline õhkkond jne. Samas ootavad vanemad aga koolilt tulemusi, nii heade hinnete kui ka erinevate olümpiaadide osas. Lähtudes oma praktilisest kogemusest nii erivajadustega laste koolis kui ka tavakoolis, siis enamasti kõige probleemsemate õpilaste vanemad ei tee kooliga koostööd ega ole huvitatud oma lapse käekäigust koolis. See on asi, mida õpetajad heidavad kodule ette. Põhjuseid miks vanemad nii käituvad võib olla mitmeid. Ühe võimalusena võivad vanemad arvata, et koolis toimuv on kooli ülesanne lahendada ja nemad end sinna segama ei

hakka. Olles ise teadmatuses sellest, mis kooli ülesanded tegelikult on ja teadmata ka enese rolli lapse arendamise osas.

Nendest küsimustest ja mõtetest tulenevalt on antud tööle kolm eesmärki:

1. saada teada, mida vanemad koolilt ootavad,
2. kirjeldada tava- ja erikooli õpilaste vanemate arvamust kooli rollist õpilase arengus,
3. võrrelda ja analüüsida tulemusi erikooli õpilaste lapsevanemate arvamustega kooli rollist lapse arengus.

Uurimise all on järgmised küsimused: 1) Millist rolli näeb lapsevanem koolil lapse arendamises? 2) Kuivõrd tava- ja erikooli laste vanemate arvamused kokku langevad ja erinevad?

Töö on jaotatud kaheks peatükiks: esimeses käsitletakse lapse arengut ja kooli ning kodu rolli lapse arengu toetamisel, teises kirjeldatakse empiirilise uurimuse eesmärki, valimit ja metoodikat ning esitatakse saadud tulemused.

1. KODU JA KOOL LAPSE ARENGUS

1.1. Lastevanemate võimalused lapse arengus

Läbi aegade on ühiskonnas perekond olnud üks stabiilsemaid üksuseid ja lapse põhiväärtuste kandjaks on jätkuvalt kodu ja vanemad. Lapsevanema teadmistest ja oskustest oleneb lapse arengu tee. (Tamm & Kraav 2005, lk 119) Lapsele kõige esimesed ja lähedasemad õpetajad on tema vanemad. Juba ajast, mil laps on veel ema kõhus, kuuleb ja harjub ta enda ümber toimuvaga. Ta tajub kui palju temaga suheldakse, millist muusikat kuulatakse jne. Enamasti kuni kooli minekuni veedab laps kõige enam aega oma perekonnaga. Seetõttu on perekonnal ja vanematel suur roll lapse arengu toetamisel. Esimese seitsme aastaga areneb laps kõige kiiremini. Laps õpib juba enne kooli oma vanematelt palju asju maailma ja selles toimuva kohta. Kujundab oma väärtushinnanguid ja käitumismalle. Lehte Tuuling on samuti kirjutanud, et laps õpib matkimise kaudu, ta hakkab jäljendama oma vanemaid - esialgu väliselt, kuid kasvades võtab ta üle ka nende arusaamad ja väärtushinnangud (2008, lk 7). Siinkohal ongi vanematel võimalus oma lapse kujunemist suunata ja toetada, vajadusel selgitada teatud protsesse või sündmusi.

"Koolieelsetel aastatel õpivad lapsed kindlasti ära, millised on nende vanemate tunded ja suhtumine neisse ning elusse üldse. Need tunded ja suhtumine on aluseks laste arusaamadele iseenesest, neist ümbritsevast maailmast ning nende kohast selles maailmas. Lapsed, keda põlatakse, õpivad ka iseennast põlgama; lastel, keda aktsepteeritakse ja armastatakse, kujunevad vastavad eneseaktsepteerimistunded ja suhtumine." (Lindgren & Sutter 1994, lk 90)

Lapsevanema võimalused enne kooli on käia lapsega beebikoolis, kus saab laps juba esimesed sotsiaalsed suhted ka n-ö välismaailma ja teiste inimestega väljapoolt oma perekonda. Juba seal alustatakse mängimisega, mis on lapse koolieelses arengus väga oluline tegevus. Mängu kui kogemuse saamise olulisust rõhutab ka John Dewey. Mängu kaudu õpib laps turvaliselt

seda, kuidas asjad päriselt toimivad. "Näiteks liikumismängud ei arenda üksnes lapse füüsis, vaid ka orienteerumisvõimet, osavust, kiirust, ettenägemisoskust, koordinatsiooni, riskijulgust, kombineerimisvõimet jne" (Leppik 2000, lk 62). See teadmine on oluline, tänapäeva kiire elutempoga ühiskonnas lapsevanemale, kel pole piisavalt aega oma lapsega tegeleda.

Hiljem on võimalus panna laps laseteada, kus temaga tegelevad juba õppinud õpetajad, kes kasutavad kõiki vajalikke võtteid ja tegevusi oma töös, kuid see ei tähenda, et lapsevanema roll siinkohal väheneks. Lapse jaoks on siiski tema vanemad kõige tähtsamad eeskujud. Kui lasteaias näiteks õpetatakse, et üle tee ei tohi minna punase tulega aga vanem seda koos lapsega siiski teeb, siis tekib lapsel esialgu segadus, kuid on paratamatu, et enamasti jääb vanema eeskuju enam külge, kui lasteaiast saadud teadmised. Eestis ei ole aga kohustuslik last enne kooli lasteaeda panna, seega on lapsevanema võimalus veel jätta laps koju ja ise teda arendada. Selline otsus paneb lapsevanemale kohustuse ka lapsega reaalselt ja sihipäraselt tegeleda veel enam.

Kodus oleva lapse õpetamiseks on hea võimalus kaasata last võimalikult palju igapäevastesse kodutööde tegemistesse. Kodutöid tehes arenevad lapse psüühilised protsessid nagu taju ja tähelepanu. (Kera 2004) Minu enda hinnangul, mida väiksem laps seda väiksemad kohustused, kuid kui juba maast-madalat harjutada last sellega, et kui on soov midagi saada, siis tuleb ka midagi teha. Nii kujuneb neis see teadmine, et ka töö tegemine on oluline osa elust. See vähendab hilisemaid probleeme laiskuse ja lapse poolse mõistmatusega, et miks ta peab tegema asju, mis ei ole alati meeldivad. Samuti annab tööharjumus lastele kohusetunde ja vastutuse kogemuse.

Keskkond, kus laps kasvab mõjutab samuti lapse arengut. "Vanema kohalolek ja seletused on olulised seetõttu, et laps ei suuda eristada reaalsust näiteks multifilmis toimuvast" (Tuuling 2008, lk 7). Siit tulenevalt peaks lapsevanem koolieelsele lapsele looma turvalise keskkonna. Selle all pean silmas, et lapsel on võimalus avastada ja katsetada ilma, et ta peaks muretsema tõsiste probleemide pärast, mis võivad eksimuse korral tulla. Samas rõhutan, et see n.-ö. vabadus katsetamiseks ja proovimiseks võiks olla selline, et laps tajub vabadust, kuid vanem on tegelikult turvalisuse huvides alati olemas ja jälgib. Vajadusel lisab seletusi ja õpetussõnu, kuid karistada ei tohiks. Kõige olulisem ongi lapsega suhelda, seletada, põhjendada, arutleda, küsida arvamust ja mõelda tagajärgedele üheskoos. Kui multifilmis lööb üks tegelane teisele mõne asjaga pähe ja siis ilmuvad kannatanule näiteks linnukesed pea ümber, arvab laps, et

päriselus toimub asi samuti ning ta võib seda järele proovida. Juhul kui talle pole seletatud multifilmis nähu ja reaalsuse vahet.

Erinevates uurimustes on ilmnenu, et see kuidas vanem oma lapse võimekusse suhtub mõjutab suuresti lapse tulemusi ka koolis. Nimelt kui vanemal on lapsesse usku, siis pingutab ka laps rohkem ja saab paremad tulemused koolis. Samuti on väärtustega, kui vanem väärtustab õppimist, lugemist, arutlemist jne, siis laps, kes on väikesest peale sellises keskkonnas kasvanud, hakkab üha enam neid aspekte väärtustama ja on seeläbi avatum ka koolist saadavale. "Laps näeb õppimise tähtsust selle põhjal, kui tõsiselt suhtub tema õpingutesse ja õpetaja poolt esitatud nõudmistesse lapsevanem. Vanema nõuanded ja abistamine loovad lapsele eduelamuse" (Laht 1972).

Koolis käivale lapsele on vanema kohustus pakkuda toetust igal võimalikul viisil. Esimene asi on kindlasti näidata huvi koolis toimuva vastu. Küsida küsimusi kooli kohta, jälgida kodutööde tegemist ja vajadusel aidata. Reageerida hinnetele vastavalt ning vajadusel teha koostööd õpetajaga, et laps tunneks vanema olemasolu oma õppeprotsessis.

Kokkuvõtvalt lapsevanema roll enne lapse kooli minekut on tagada kõik võimalikud turvalised tingimused lapse füüsiliseks, emotsionaalseks, kognitiivseks ja sotsiaalseks arenguks. Neile kõigile kaasa aidates tuleks vanemal oma lapsele tagada võimalikult palju turvalist vabadust katsetamiseks ning leida aega lapsega tegelemiseks ehk temaga rääkimiseks, koos kogemiseks, arutlemiseks, seletamiseks, ettelugemiseks jne. Esmatähtis ei ole õpetada laps lugema ja arvutama, sest selle õpetamiseks on kool, vaid kujundada lapses sotsiaalsed oskused ja vaimne valmisolek uute teadmiste omandamiseks. Ajast mil laps hakkab koolis käima, on vanema võimalus tunda huvi lapse koolitööde ja tegemiste vastu. Aidata ja toetada oma last vajadusel ning teha koostööd õpetajaga, et tagada oma lapsele parim võimalik areng kooli perioodil.

1.2. Kooli osa õpilase arengus

Alates 7-st eluaastast veedab laps suure osa oma ajast koolis. Koolikeskkonnad võivad olla aga vägagi erinevad. Enamasti on vanematel teatud kindlad ootused koolile ja sõltuvalt sellest on neil võimalused oma lapsele sobiv kool leida.

1.2.1. Koolide variatiivsus Eestis

Lapse arengu toetamisel on lapsevanemal võimalus valida, millisesse lasteaeda või kooli ta oma lapse paneb. Eestis on erinevate õppekavadega ja erinevaid pedagoogikaid rakendavaid koole. Kasutan ülevaate saamiseks Eesti Hariduse Infosüsteemis dokumenti nimega "Õppeasutuste kontaktandmed 27.01.2015 seisuga", kus on nimekiri kõigist koolidest. Lisaks nimekirjale tutvun koolide kodulehekülgedega ja teen ülevaate peamistest võimalustest kooli valikul lapse arengu toetamiseks. Ma ei ole eraldi välja toonud erivajadustega lastele mõeldud koole, sest neid on kõigis allpool toodud grupeeringutes. Lähtusin koolide grupeerumisel koolis kasutatavast pedagoogikast ehk sellest milliste võtete ja meetoditega lapsi haritakse.

Munitsipaal- ja riigikoolid

Eestis on munitsipaalkoolid, mida haldavad üldiselt kohalikud omavalitsused ja kus rakendatakse traditsioonilisi õppemeetodeid ning järgitakse üsna täpselt riiklikku õppekava. Neid koole on üle Eesti igas maakonnas ja üle-üldises arvestuses ka kõige rohkem. Veel on riigikoolid, mis põhikooliastmetes enamasti on mõeldud erivajadustega õpilastele. Olgu nendeks erivajadusteks siis vaegnägemine, intellekti- või liikumispuue, käitumishäire, hüperaktiivsus, raskekoeline haigus vms. Lisaks erivajadustega õpilaste koolidele on riigikoolide seas ka koole, mis on keskendunud enam mõnele kindlale alale. Näiteks Tallinna Balletikool või Tallinna Muusikakeskkool. "Kvaliteetse gümnaasiumihariduse võimaldamise ja efektiivsema koolivõrgu tagamise eesmärgil on Haridus- ja Teaduministeerium algatanud riigigümnaasiumide loomise maakonna keskustesse, kus toimub õpe 10.-12. klassis. Riigigümnaasiumide missiooniks on valikute võimalustega üldkeskhariduse kättesaadavuse tagamine kõikjal Eestis võrdväärselt suurlinnade gümnaasiumidega" (Riigigümnaasiumid 2015). Kõigis neis koolides saab õpilane õppida ilma õppemaksu maksmata.

Erakoolid

Kuid on ka palju koole, kus tuleb õppemaksu maksta, need on erakoolid, mis jagunevad taas nii normõpilastele haridust andvateks, kui ka erivajadustega õpilastele haridust andvateks

haridusasutusteks. Lisaks on ka erakoolid keskendunud mõnele kindlale spetsiifikale näiteks spordile - Audentese Erakool või Eesti Rahvusvaheline Kool, mille eesmärk on pakkuda kümblusõpet ka eesti noortele, mitte ainult välismaalastele. Näiteks *Audentese Erakool* loodi 1995. aastal Fontese erakooli nime all. 1997. aastast kannab kool Audentese erakooli nime. 20-aastase kogemusega Audentese erakoolis on loodud soodsad tingimused õpilaste igakülgseks ja tasakaalustatud arenguks. Juhindutakse igapäevatoos põhimõttest, et keha ja vaimu vahel peab valitsema harmoonia ning tasakaal. Peame oluliseks mitmekülgset õpet, mis seisneb ajakohastes õppemeetodites ja metoodikates.

Vastavalt eale saavad lapsed omandada teadmisi

- alg- ja põhikooli astmes;
- gümnaasiumi rahvusvahelises õppekavas International Baccalaureate (IB);
- e-gümnaasiumi veebiõppes riikliku õppekava alusel.

Lapse arengu põhikeskkond on kodu ja sealsed pereväärtused. Kooli ülesanne on kodu toetamine ja partneriks olemine lapse tasakaalustatud arendamisel. Seetõttu saame ainult koostöös lapsevanematega tagada, et meie õpilastest arenevad iseseisvalt mõtlevad, algatus- ja koostöövõimelised, loovad, avatud ja positiivse ellusuhtumisega inimesed, keda saadab edu ja elurõõm nii akadeemilises elus, töös kui ka peresuhetes. (Audentese Erakool 2015)

Waldorfkoolid

Kolmandaks on veel üle Eesti mitu waldorfpedagoogikale keskendunud kooli. Näiteks, Herbert Hahni Kool, Rakvere Vanalinna Kool, Viljandi Vaba Waldorfkool jt õpetatakse lähtuvalt eelpool nimetatud pedagoogikast. Ning ka waldorfpedagoogikat järgivate koolide seast võib leida erivajadustega lastele mõeldud õppeasutuse - Hilariuse Kool.

Näiteks *Viljandi Vaba Waldorfkool*, mille õppekava on koostatud laste ealisi arenguprintsiipe silmas pidades, kogu õpetus on läbi põimitud kunstilis-praktilise tegevusega, olles seeläbi kergemini omandatav. Põhiaineid õpitakse tsükliõppe vormis või projektidena. Tavapärasest suurem rõhk on kunstiainetel, muusikal ja käsitööl. 1.-8. klassini on õpilaste tunnistustel numbriliste hinnete asemel sõnalised hinnangud, 9. klassi lõpetajad teevad riiklikud eksamid ja saavad hinded. Hommik algab waldorfkoolis pika põhitunniga. Algklassides õpitakse

põhitunnis emakeelt, matemaatikat ja vormijoonistamist - iga päev 3-6 nädala jooksul tegeldakse süvendatult ühe põhiainega. IV-V klassis lisanduvad ka kodulugu ja loomaõpetus, vanemates klassides keemia ja füüsika. Sellist õppimisviisi nimetatakse epohhi- e. tsükliõppeks. Peale põhitundi jätkub päev ainetundidega. Ainetunnid on 45 minuti pikkused ja neid on olenevalt vanuseastmest 2-5. Esimesest klassist alates hakatakse õpetama kahte võõrkeelt - inglise või saksa ja vene keelt. Alates 2015 septembrist annavad VIII - IX klassile ainetunde aineõpetajad (Viljandi Vaba Waldorfkool 2015).

"Waldorfpedagoogika (steinerpedagoogika) asetab põhirõhu haridus- ja kasvatustöö eetilistele ja esteetilistele aspektidele. Lastes arendatakse terviklikku orgaanilist maailmatunnetust, mis on aluseks loodushoiu ja keskkonna teadvuse ja vastutustunde kujundamisele. Waldorfpedagoogikas on rõhk kolmel inimtunnetuse valdkonnal: mõte, tunne ja tahe. Õpetajad ei rõhu mitte akadeemilistele teadmistele, vaid pigem lapse intellektuaalsele valmisolekule. Õppima peab hirmuta. Waldorfpedagoogika tuum on lapse individuaalsus.

Kõik lapsi ümbritsev - ka mööbel, õppevahendid, loomulik toit - toetavad ja suunavad lapse arengut ja sisendavad sügavat hoolt ümbritseva keskkonna vastu kogu eluks; koolielu on huvitav, palju tõelisi tegevusi; midagi ei tehta lihtsalt tegemise pärast, igal asjal on oma tõeline põhjus" (Viljandi Vaba Waldorfkool 2015).

Religiooniga seotud koolid

Ka usuga seotud koolid on erakoolid, mis lähtuvad oma töös vastavast religioonist. Eestis on sellised koolid näiteks: Püha Johannese Kool, Püha Miikaeli Kool, Narva Õigeusu Humanitaarkool, Tartu Luteri Peetri Kool jt. Näiteks *Tartu Luteri Peetri Kool*, kus kooliruumid avatakse tööpäevadel kell 07.45. Tunnid algavad 08.30. I kooliastmes algab iga koolipäev 10-minutilise hommikuringiga, mille eesmärgiks on suhtlemine ja päeva sissejuhatamine ning koolikeskkonnale ja päeva teemadele häälestamine. Kord nädalas viib hommikuringi läbi EELK vaimulik. Kirikupühade puhul viiakse hommikuringid läbi erinevates Tartu kirikutes. Suuremate kirikupühade puhul toimub jumalateenistus. Õppetunni pikkus on 45 minutit. Õppetunnid toimuvad koolis või väljaspool kooli ekskursiooni või õppekäiguna. Vahetundide pikkus on vähemalt 10 minutit, söögivahetunni pikkus 20 minutit. 1.-4. klassis on õppe- ja kasvatustegevus korraldatud üldõpetuse põhimõtteid järgides, v.a saksa keel, usuõpetus ning meedia- ja

suhtlemisõpetus, kus järgitakse traditsioonilist aineõpetust. Üldõpetusliku tööviisi eesmärk on õpetada: lapsi seostama erinevaid väärtuseid, oskuseid ja teadmisi, et need üksteist vastastikku toetaksid; õpilast mõistma ja suhestama juba õpitut või õpitavat nii, et erinevate õppeainete vahel tekiks seosed ja õpilane oskaks tundides saadud teadmisi ja oskusi teise õppeaine tundi üle kanda. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni. Võimalusel viiakse õppetööd läbi projekt- ja teemaõppena, kus teatud õppeperioodil keskendutakse kindlale teemale ja selle teema põhjal valitakse erinevad õppetegevused. Õpetamisel kasutatakse võimalikult palju aktiivõppemeetodeid (suunatud uurimuslik õpe ehk avastusõpe, probleemõpe, õuesõpe, rühmatöö, lastega filosofoerimine jt). Õppetöös on rõhuasetus lapse enda algatusel, isetegemisel ja kogemuse läbi õppimisel, koolis õpitav ja selle läbiviimine peab arendama lapses tahet, iseloomu ja organiseerimisvõimet, selleks tuleb jätta lapsele suurem vabadus õppimises ning võimaldada tal uurimuslikku tegevust (Tartu Luterlik Peetri Kool 2015).

Kogukonnakoolid

Mitmeid lapsevanemaid pole aga eelpool toodud valik rahuldanud, või siis ei ole olnud koolide kättesaadavus piisav ning lapsevanemate eestvedamisel on Eestis asutatud mitu kooli. Ka nende koolide seast võib taas leida erivajadustega õpilastele mõeldud koole. Näidetena lastevanemate poolt algatatud koolidest võib nimetada Leiutajate Külakooli ja Gaia Kooli. Kahte viimast kooli käsitlen järgnevalt põhjalikumalt, kuna need on koolid, mis on lapsevanemate eestvedamisel loodud ja neis väärtustatu ja esiletõstetu ongi see, mida vanem tavakoolis ei näe, kuid soovib, et see oleks olemas.

Leiutajate Külakool

"Võrumaal Rõuge vallas Sänna Kultuurimõisas on loomisel kogukonnakool Leiutajate Külakool. Loojateks on emad-isad, kellel kas juba kooliealised või kohe koolikohustusikka jõudvad lapsed. Emade-isade soov on pakkuda lastele ja ka iseendile võimalust käia koolis, mis on nii inspireeriv, et sinna minek on rõõmsa meele, huvi, avatuse ja seiklusliku meelega.

Leiutajate Külakoolis on tähtis, et igaüks meist oleks austatud, toetatud ja armastatud, et inimene julgeks/suudaks lõõgastuda ja avaneda kogu oma ilu ja täiuslikkusega maailmale. Leiutajate Külakoolis käsitletakse inimest kui vaimset olendit. Siin ei ole õpetajaid ja õpilasi,

on inimesed, kellede hing soovib õppida ja areneda. Olulised märksõnad kooli programmis on: unistamine, loovus uute olukordadega kohanemiseks, suhted inimestega ja kogu meid ümbritseva keskkonnaga — universumiga, enesekindlus, armastus, inspiratsioon, harmoonia taotlus, maailma teadlikkus – meie planeedi kui elusa organismi kogemine. Looduslähedus, vabadus ja rohkesti värsket õhku läbivad loodava kooli argipäeva. Oma koht on kaasaegsetel tehnilistel uuendustel, milles koos orienteeruma õpitakse.

Koolilastel endil on võimalus avada kooli süda sellisena, kuidas kool neile meeldiks, täiskasvanud lähtuvad laste visioonist ning loovad selle ümber turvalise struktuuri, milles laps saab rõõmsameelselt areneda. Lapsevanematel ja kogukonna liikmetel on kooli igapäevases töös aktiivne roll. Iga oskuste ja teadmistega täiskasvanu on suur ressurss kogukonnale, mis otseses suhtluses lastega aitab parandada neid väärtusi, mida elu jooksul kogutud. Kool on algselt planeeritud väikesena (ca 10-12 õpilast). Selline suurus võimaldab rakendada individuaalset lähenemist, see tähendab, et õppetöö suund lähtub lapse konkreetsest isikust, tema inspiratsioonist ja loomulikust huvist.

Laste õnnelikuks enesetundeks ja lõimitult koolitarkustega õppe efektiivseks toimumiseks on vajalik luua õppimist soodustav õhkkond ja seisund. Lähtume vastavatest printsiipidest: armastusprintsiip, aususe printsiip, austuse printsiip, avaruse printsiip, harmooniaprintsiip, tervislikkuse printsiip, enda tundma õppimise printsiip, elu elamise printsiip, piirituse printsiip, maailmaajaloos vabaduse printsiip, me loome seda, mida päriselt tahame, millest päriselt hoolime. Kooli missioon on anda piiratud võimalused armastusele. Ja visioon on õnnelik ja rahutunne laste silmades." (Sänna Kultuurimõis 2015)

Gaia Kool

"Gaia Kool on 2014 aasta septembris tegevust alustav erakool, mille eesmärk on pakkuda õpilastele mitmekülgset haridust viisil, mis arvestab ning toetab igäuhe individuaalset eripära. Õppetöös järgime riiklikku õppekava, kuid kasutame palju õuesõppe ja projektiõppe võimalusi. Süvendatult õpime loodusharidust ja võõrkeeli. Gaia Kooli missiooniks on luua lastele ja koolikogukonnale arengukeskkond, mis toetab inimese individuaalse potentsiaali harmoonilist arengut kooskõlas loodusega. Kooli visioon: Gaia Kool on gaia hariduse põhimõtteid – jätkusuutlik eluviis, hool Maa ja inimese eest – järgiv üldhariduskool. Gaia Kooli kogukonna liige on teadlik iseenda ja keskkonna terviklikkusest, väärtustab looduse mitmekesisust, järgib jätkusuutliku eluviisi põhimõtteid ning on arenenud koostööoskustega.

Gaia Kooli lõpetaja on iseennast ja looduskeskkonda hästi tundev, kogukonnas aktiivne, loominguline, õpihimuline, füüsiliselt, emotsionaalselt, intellektuaalselt ja sotsiaalselt arenenud ja tasakaalus ning oma otsustes vaba ja loominguline inimene, kes on valmis kandma vastutust enda ja maailma eest." (Gaia Kool 2015)

Koolide variatiivsus üle Eesti laieneb üha enam, kuid juba praegu võib öelda, et lapsevanemal on valikuid ja alternatiive oma lapse haridusasutust valides. Eestis on munitsipaal- ja riigikoolid, religioonil põhinevad koolid, erakoolid, waldorfkoolid ja kogukonnakoolid. Kõigis neis saab õppida normaalõppel olev laps ja samuti leiab igast liigisist ka kooli erivajadustega lastele. Probleem on selles, et erinevaid pedagoogikaid kasutavaid koole on üle Eesti ainult kindlates kohtades. Perekond, kes elab Haapsalus ja tahaks panna oma last mõnda Leiutajate Külakooli sarnasesse kooli, see ei ole neil selleks oma kodukohas võimalust. Tuleb leppida olemasolevaga või kolida kogu perega sinna, kus on meelepärane kool. See tähendab, et arenguruumi koolide variatiivsuses Eesti riigil on piisavalt.

1.2.2. Lapsevanema ja õpetaja vaheline koostöö

Eestis on koostöö kooliga reguleeritud õigusaktide tasemel: põhikooli ja gümnaasiumiseadus rõhutab lapsevanema kohustust teha koostööd kooliga seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimustel ja korras (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2010). On teada, et koostööd tuleb teha, kuid kuidas seda teha ja miks see on oluline võivad olla mõnelegi õpetajale ja lapsevanemale küsimuseks.

Õpetaja koolitus sisaldab endas suurel määral teemat koostöö lapsevanematega, kuid paljud Eesti õpetajad on vanemas eas ja tuginevad pigem iganenud teadmistele. "2008-2016 saab keskmiselt igal aastal tänastest tavakooli aineõpetajatest pensioniealiseks 185 inimest" (Ots, Vaher, Sellio, Laanoja 2008). See tähendab, et nad on õppinud ning töötanud suure osa oma elust nõukogude aegses Eestis, kus oli kooli põhimõtted ja kord karmim ja autoritaarsem kui praegu. See omakorda tähendab, et enamasti ei lähtunud õpilasest ning loovusel ja isikupäral ei olnud koolis kohta. Tänapäeval on aga just isikupära, lapsest lähtuv õpetamine, koostöö vanematega märksõnad, kuhu poole kool liigub. Neid eesmärke on veel mitmeid, kuid juba saame aru, et kool ei ole enam kinnine asutus, mis tegutseb omapäid. Oluline on olla avatud,

läbipaistev ja koostöö valmis. Leian, et see kui põhikooli- ja gümnaasiumi seadusesse on juba sisse kirjutatud, et koostööd kodu ja kooli vahel peab tegema, on see edasiminekuks. Praegu küll on selle täitmine veel üsnagi isikupõhine, sest nii öelda vana põlvkonna õpetajad ja ka lapsevanemad pole ise kogenud ega õppinud, kuidas toimib kool, kus on tihe koostööd õpetaja ja vanema vahel.

Esimeses peatükis kirjeldasin lapsevanema rolli lapse arengus. Selle tähtsust ning osakaalu. Kõige suurem ja põhjalikum on see enne kooli, sest siis on vanem üksi selle eest vastutav, kuid ajast mil laps läheb kooli hakkab vanem oma lapse arengu toetamist jagama kooliga. Siinkohal ei võta kool lapse arendaja ja toetaja rolli üle, vaid tuleb vanemale lisaks, kui toetav ja abistav osapool. Selleks, et kaks osapoolt töötaksid parima ühise eesmärgi nimel võimalikult optimaalselt, tuleb neil teha koostööd. Koostöö vajadus tuleneb sellest, et ei hakataks teineteisele vastu töötama või kui mitte vastu, siis erinevates suundades. Tuleb meeles pidada, et eesmärk on mõlemal osapoolel sama: lapse parima võimaliku arengu toetamine.

Ühe eesmärgini võib viia mitu teed, siis tuleks leida vanemal ja koolil ühine tee, et see koos efektiivsemalt läbida. Samuti vähendab koostöö kooli ja kodu vahel "jalgratta leiutamist". See tähendab, et mõlemad osapooled teavad lapse kohta erinevat infot, mida aga läheb mõlemal vaja. Kui see info ei liigu, võivad osapooled omapäi töötades kulutada tulutult energiat juba olemasoleva info saamiseks. Vanem teab ja tunneb oma last koduses situatsioonis ja teab, millised eripärad tema lapsel võivad esineda. Õpetaja näeb aga last koolikeskkonnas koos omaealistega ja samuti suudab anda professionaalsema hinnangu lapse akadeemilistele võimetele.

Koostöö kodu ja kooli vahel on uurinud paljud autorid, nendest tuleb välja erinevaid põhjuseid koostöö kasulikkusest kahe osapooli vahel:

- koostöö kahe osapooli vahel määrab kindlaks õpilase tahtmise ja valmiduse õppida, kujundab suuresti suhtumise kooli ja õppimisse ning mõjutab lapse saavutamise tahet (Coleman 1998);
- Adamsi ja Christensoni uuringust (2000) selgub, et pidev infovahetus parandab õpilaste akadeemilisi saavutusi ja vähendab psühholoogilist survet (Tamm 2009, lk 8 järgi);

- vanemapoolne abistamine koolitöodes tõstab lapse õppimisvõimet, parandab õpitulemusi ja motiveerib last õppima (Balli 1997);
- Epsteini uuringust (1992) tuleb välja, et vanemate kaasamine kasvatab lastes enesest lugupidamist (Tamm 2009, lk 9 järgi).

Kodu-kooli koostöö olulisust näitab see, kui kaua on seda teemat käsitletud. Esimese Eesti Vabariigi ajal kirjutati koostöö olulisusest. Nõukogude võimu ajal küll prooviti allutada kõiki üht moodi kuulekalt riigile kuuletuma, kuid ka siis ei vajunud kooli ja kodu koostöö teema käsitlemine soiku.

Taasiseseisvumise ajast alates on aga kool-kodu koostöö teema järjest enam päevakajalisemaks muutunud ja pärast sajandi vahetust tehti ka konkreetseid samme selle parandamiseks. Näiteks 2000. aastal muudeti koolides kohustuslikuks arenguveestluste pidamine ning 2002. aastal alustati e-kooli kasutamisega. Need on konkreetset sammud, mida koolid ja riik on astunud, et koostööd tõhustada (Tamm 2009, lk 17-24). Tänapäevaks ei ole e-kool enam ainus vanema ja õpetaja vaheline elektroonne õpilaspäevik, mis näitab, et nõudlus on olemas ja pidev areng toimub.

E-kool on üks mitmest võimalusest, kuidas saaksid vanemad ja õpetajad oma kootööd parandada ja efektiivsemaks muuta. Isiklikult arvan, et e-kool ei ole sugugi kõige parem võimalik lahendus ja on olemas veel väga palju ning paremaid võimalusi, kuidas koostööd vanemate ja õpetajate vahel soodustada. Oma igapäevatöös õpetajana, näen kuidas e-kool on muutunud õpilastele kodutööde vaatamise kohaks. Õpilased ei kasuta enam õpilaspäevikut, Saku Gümnaasiumis ei ole see kohustuslik, sest õppimise saab e-koolist. Kuid see polnud e-kooli algne mõte. Idee oli vanema ja õpetaja vahelise infovahetuse parandamises. Õpilaste poolse pideva e-kooli kasutamisega kaasneb see, et õpilased ei ole enam harjunud ise oma asjade eest vastutama. See tähendab, et kui õpetaja tunnis kodutööd seletab, siis enamus ei kuula, mõeldes, et vaatavad hiljem e-koolist, kuid siis ei saa aru, mida õpetaja täpselt mõtleb ning jääbki kodutöö tegemata. Tullakse südamerahuga kooli ja öeldakse õpetajale, et ma ei saanud aru, mis e-koolis kirjas oli. Seetõttu minu kui tegevõpetaja jaoks ei ole see parim lahendus enne kui antud süsteemi eesmärk ja kasutus on kõigile üheselt mõistetav.

On veel mitmeid ja mitmeid mooduseid, kuidas saavutada hea koostöö kooli ja vanemate vahel (Tamm 2009, lk 29):

- Hoolekogu
- Lasevanemate nõukogu
- Hoolekogu esindaja õppenõukogus
- E-kool
- M- klassijuhataja
- Kooli lapsevanemate koosolek
- Õpilaspäevik, õpinguraamat
- Telefonivestlus
- Infopäev enne kooli vastuvõtmist
- Perevestlus
- Arenguestlus
- Kodukülastus
- E- maili teel suhtlemine
- Postiga teatamine
- Tunni sh näidistunni külastamine, lahtiste uste päev
- Klassi ja kooli üritustel osalemine
- Kasvatus- ja tugikomisjon
- Koolitused lapsevanematele
- Ühiskoolitused lapsevanematele ja õpetajatele
- Infovoldikud
- Infostendid
- Kodulehekülg
- Hinnetelehed
- Küsitlused
- Lapsevanem abiõpetajana tunnis
- Lapsevanema kaasamine õpetajana sh õuesõppes või ekskursioonil töökohta
- Lapsevanema kaasamine aruteludesse
- Ühisüritused lapsevanemate ja õpilastega
- Ürituste korraldamine lapsevanemate poolt (ekskursioonid jm)

- "Kohvik-klubi" lapsevanematele ja õpetajatele
- Lapsevanem või nende esindaja õppenõukogus või pedagoogilises nõukogus
- Grupivestlus
- Ümarlaud
- Töögrupp

Katre Tamm (2009) on oma magistritöös "Kodu ja kooli koostööst Rocca Al Mare kooli algklassides" tehtud uurimuses toonud välja koostöövormid, mida nii lapsevanemad kui ka õpetajad kõige enam eelistavad. Kaks esimest eelistust langesid õpetajatel ja lastevanematel kokku. Nende mõlema osapoole kaks meelepärasemat koostöövormi on e-maili teel suhtlemine ja arenguestlus. E-maili pidasid nad kiireks ja mugavaks suhtlusvahendiks igapäevaselt, arenguestlust aga enam kasulikuks kõigile kolmele osapoolele - õpilane, õpetaja ja lapsevanem. Eriti oli välja toodud lapse areng. Kolmandad koostöövormid enam ei ühtinud: vanematel oli selleks e-kool ja õpetajate telefoni teel suhtlemine ning mõlema puhul oli oluline info liikumise kiirus. Veel eelistasid vanemad: klassiõhtuid koos vanematega, ühiseid väljasõite, klassi vanematega koosolekuid, telefoni ja vanemate osalemist tunnis. Õpetajad tõid enam välja, et erineva probleemiga on parim koostöövorm ka erinev. Hinnete teavitamiseks parim on e-kool, isiklike probleemide korral vestlus jne.

Selleks, et erinevaid koostöövorme kasutataks nii õpetaja kui ka lapsevanema poolt on olulised ka inimeste omavahelised suhted. Kuigi õpetaja jaoks on see töö, siis uurimustest tuleneva info põhjal arvavad vanemad, et õpetaja on ka see, kes peaks koostööd alustama või enam soodustama ehk olema lapsevanema kaasaja, siis ei saa unustada, et ka õpetaja on inimene. Inimeseks olemise ja inimeste omavaheliste suhete juures on üks väga oluline tegur, milleks on usaldus. Vanema ja õpetaja ning ka lapse vahelistes suhetes on usaldus teineteise vastu üks suurimaid koostööd soodustavaid faktoreid. Aet Kruusimägi (2012) toob oma magistritöö "Emade ja õpetajate vaheline usaldus ning selle seosed õpetaja õpetamispraktikaga" uurimustulemustes välja selle, et õpetajad usaldavad emasid rohkem kui emad õpetajaid. Seda mõjutavad erinevad faktorid - õpetajad usaldavad enam kõrgemalt haritud vanemaid ja vanemad peavad õpetajat juba oma ala professionaaliks, seega usaldatakse neid oma töös.

Mõned vanemad võivad mõelda, et õpetaja kui professionaal, teab mida ta oma töös teeb. Ning lisaks võib vanematel olla madal enesehinnang, mille tõttu nad ei algata ise koostööd

õpetajaga. Seetõttu võivad nad teadlikult end koolis toimuvast eemale hoida. Seda kas siis hoolimatusest, ajapuudusest, madalast enesehinnangust vms sõltuvalt. See on koht, kui õpetajal on oluline roll teha teavitustööd ja panna kõik vanemad aru saama, et nende osalus on nende endi lapse huvides väga oluline. Samas on ka õpetaja isiksusi väga erinevaid ning nendest tulenevad õpetaja poolsed koostööd takistavad tegurid võivad olla oskamatus suhelda erinevate lapsevanematega, vähene usk vanemasse, eelarvamused.

Oluline on aga olla üle võimalikest takistustest ja raskustest koostöö loomisel. Peamine rõhk tuleb suunata erinevate osapoolte mõistmisele, mille tulemusel tuleb arusaam, mis omakorda viib suurema tõenäosusega usalduseni ja sealt edasi juba ka efektiivse lapse toetamiseni tema arengu teel. Laps tunneb, et teda toetatakse nii koolis kui kodus, tema tegemiste ja tulemuste vastu tuntakse huvi ning ta ei ole üksik. Kui nii lapsevanem kui ka õpetaja on omavahelised ootused ühtlustanud ja selgeks mõelnud, siis saavad nad neid järgides keskenduda lapse parima arengu tagamisele.

2. EMPIIRILINE UURIMUS

2.1. Empiirilise uurimuse eesmärk, uuritavad ja metoodika

Uurimuse eesmärk on saada teada, mida vanemad koolilt ootavad, kirjeldada tavakooli õpilaste vanemate arvamust kooli rollist õpilase arengus. Võrrelda ja analüüsida tulemusi erikooli õpilaste lapsevanemate arvamustega kooli rollist lapse arengus.

Uurimise all on järgmised küsimused: 1) Millist rolli näeb lapsevanem koolil lapse arendamises? 2) Kuivõrd tava- ja erikooli laste vanemate arvamused selles osas erinevad või kokku langevad?

Uurimus toimus kahes etapis: I etapil uurisime lastevanemate arvamusi kooli rollist Viljandi Kaare Koolis. Viljandi Kaare Kool on põhikool, kus õpivad hariduslike erivajadustega õpilased. Kool asub Viljandi linnas, kuid õpilased tulevad nii Viljandi maakonnast kui ka linnast. Õppetöö toimub põhikooli lihtsustatud õppekava, toimetuleku riikliku õppekava ja riikliku õppekava alusel. Alates 2011/2012 õppeaastast töötab koolis väikeklass, kus õpivad autismispektri häiretega õpilased. 2013/2014 avati ka väikeklassid aktiivsuse- ja tähelepanuhäirega õpilastele. Viljandi Kaare Kool loodi 2006 aastal. Õppeaastal 2013/2014 õpib koolis 70 õpilast, klassijuhatajaid (annavad oma klassile kõiki põhiaineid) on 11 ja abiõpetajaid 4. Eraldi aineõpetajaid, kellel oma klassi pole, on koolis 4, kolm tööõpetuse õpetajat ja muusikaõpetuse õpetaja. Veel on koolis sotsiaalpedagoog, raamatukogu töötaja, sekretär, majandushaldur, garderoobitöötaja, 3 koristajat ja direktor (Viljandi Kaare Kool, 2015).

Uuritavateks olid I ja II kooliastme õpilaste vanemad. Koolis õpib ka suur osa lastekodu lapsi, kuid neid ei arvestatud, sest kasvatajaid me ei käsitle lastevanematenä. Uuring toimus 2014 aasta kevadel ja selles osales 23 lapsevanemat. Selle uuringu peamised tulemused esitati seminaritöös „Viljandi Kaare Kooli lastevanemate ootused koolile” (Roots 2014).

Uuringu II etapil on uuritavateks Saku Gümnaasiumi lapsevanemad. Saku Gümnaasium on munitsipaalkool põhi-ja üldkeskhariduse omandamiseks. Kooli tegutsemise vorm on põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena. Koolis toimub statsionaarne õpe. Kool asub Harjumaal Saku vallas. Tegutseb kahes hoones: põhikooli I aste algkooli majas ja põhikooli II - III aste ning gümnaasium suures majas (Saku gümnaasiumi põhimäärus, 2014). 18.aprillist 1997. a tegutseb endine Saku Keskkool ametlikult Saku Gümnaasiumi nime all. 2013/2014 õppeaastal õppis 1.-3.klassini 297 õpilast; 4.-6.klassini 287 õpilast; 7.-9.klassini 204 õpilast ja gümnaasiumi osas 112 õpilast. Koolis kokku alustas 1.septembril 900 õpilast. Koolis töötab 80 õpetajat. (Saku Gümnaasiumi 2014). Uuring toimus 2015 aasta kevadel. Siin kasutan klastervalimit: valimi moodustavad üldkogumist (kogu kooli lastevanematest) I ja II kooliastme A-klasside õpilaste vanemad. Välja anti 162 ankeeti ja tagasi toodi 97, seega vastanute osakaal on ligi 60 %. Enamasti vastasid naisterahvad - 81 juhul, meesterahvaid 13 juhul, mõlemad vanemad 2 juhul ja ainult 1 vastajatest oli keegi teine lapse eest vastutav isik.

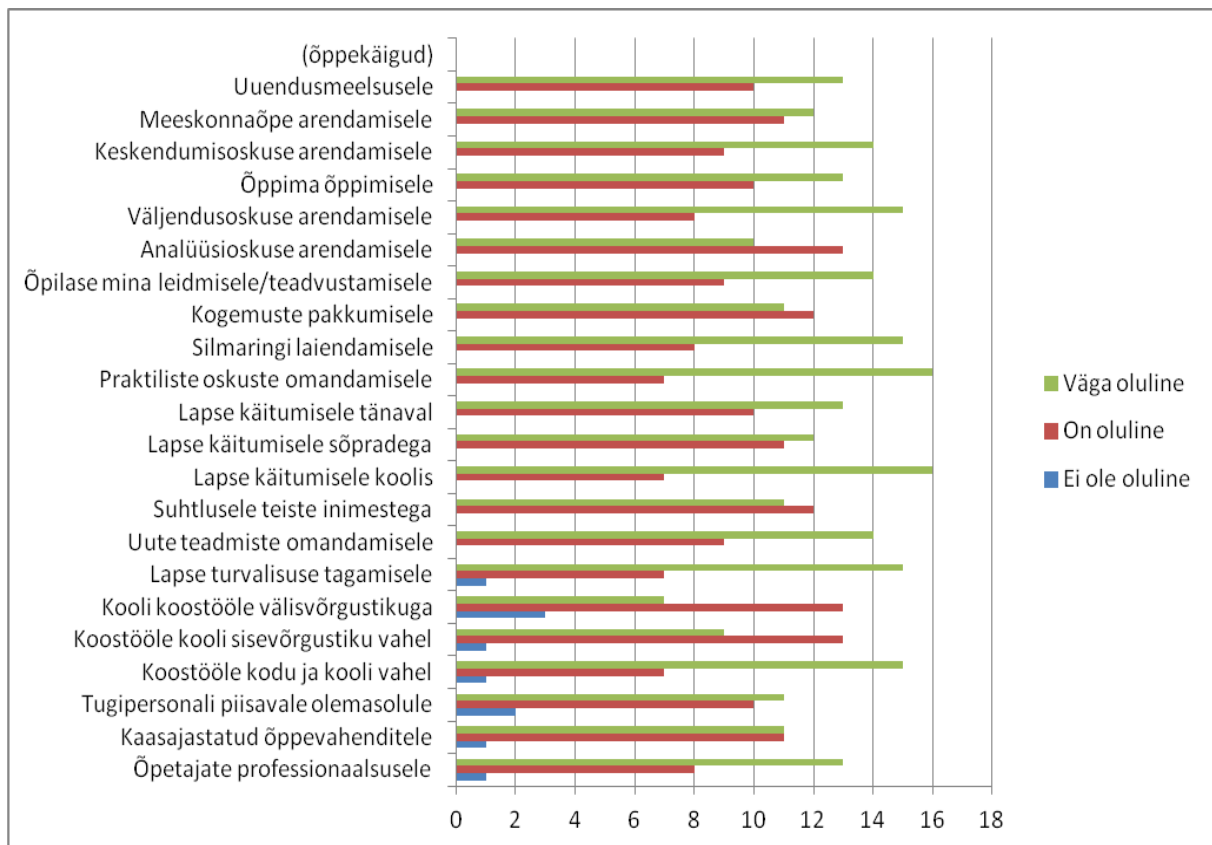
Uurimus on kvantitatiiv-kvalitatiivne. Uurimismeetodiks on ankeet, kus on ka kvalitatiivse iseloomuga küsimusi (vt Lisa 1 ja Lisa 3). Ühe lapse kohta anti üks ankeet ja ei olnud määratletud, kas vastama peab ema, isa või keegi teine lapse eest vastutav isik. Kokku osales uuringus 120 lapsevanemat kahest koolist.

2.2. Empiirilise uurimuse tulemused ning interpretatsioon

2.2.1. Tava- ja erikooli lastevanemate arvamused kooli rollist laste arengu toetamisel

Oma töö I etapis uurisin Viljandi Kaare Kooli lastevanematelt nende nägemust koolis toimuva kohta ning palusin eri aspekte hinnata skaalal: *pole oluline, on oluline ja väga oluline*. Enamasti peeti kõike *oluliseks* või *väga oluliseks*, kuid 7 aspekti olid mõne vastanu arvates ka mitte-olulised. Mitte-olulisteks peeti õpetajate professionaalsust (1 juhul), kaasajastatud õppevahendeid ja metoodikat (1 juhul), tugipersonali piisavat olemasolu (2 juhul), koostööd kodu ja kooli vahel (1 juhul), koostööd kooli sisevõrgustiku vahel (1 juhul), koostööd välisvõrgustikuga (3 juhul), lapse turvalisuse tagamist (1 juhul). Kuna neid aspekte on üldiselt

valitud üks kord, siis üldist skaalat arvamustes need vastused oluliselt ei mõjuta. Kahel aspektil on vastajaid veidi rohkem, kuid mitte oluliselt. Üdiselt on kõik mainitud aspektid seotud õpitulemuste kvaliteedi tõstmisega. Uurimusest tuleb välja, et vanemate nägemuse järgi peavad koolid samavõrd kõige enam tähelepanu pöörama õpilaste praktiliste oskuste omandamisele ja lapse käitumisele koolis. Veel on väga oluliseks märgitud väljendusoskuse arendamine, silmaringi laiendamine, lapse turvalisuse tagamine ja koostöö kodu ja kooli vahel. Veidi vähem vanemaid, kuid siiski suur hulk (12-14 vanemat), on märkinud koolis oluliseks ka õpetajate professionaalsuse, uute teadmiste omandamise, õpilase mina leidmise/teadvustamise, õppima õppimisele ja üle üldisele uuendusmeelsusele. (Roots 2014)

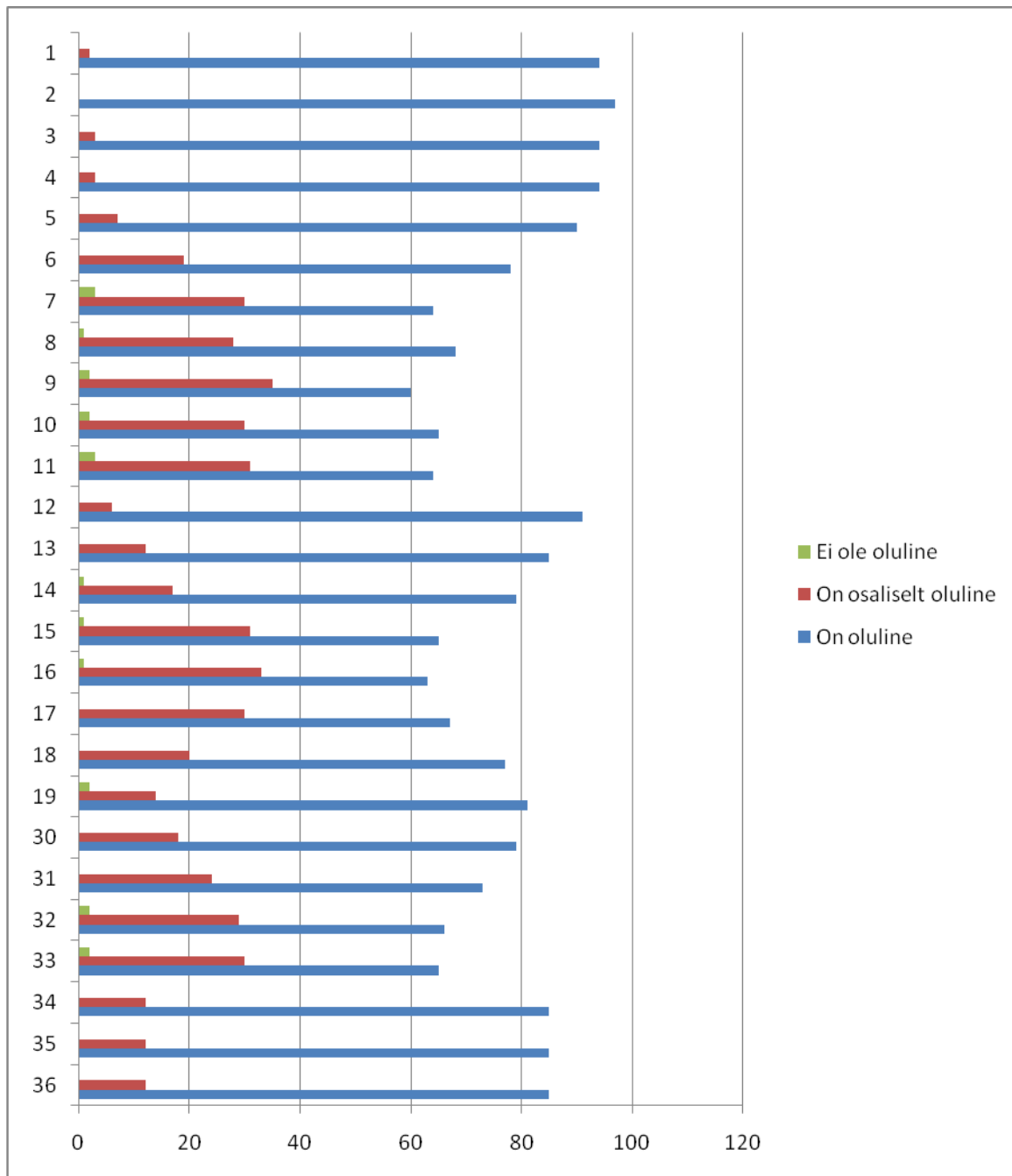

Joonis 1. Vastuste jaotus Viljandi Kaare Koolis küsimusele „Millele peaks kool Teie arvates kõige enam tähelepanu pöörama?“ (absoluutarvudes). (Roots 2014)

Töö II etapis uurisin lastevanemate nägemust kooli rollist lapse arengu toetamisel, Saku Gümnaasiumi lastevanematelt, keskendudes kolmele põhiküsimusele: milliseid ülesandeid ja mil määral on oluline koolil täita toetamaks lapse arengut, millistele arenguaspektidele lapse

arengus on oluline koolil keskenduda ja millisele just kodul keskenduda ning kuivõrd oluliseks peavad lapsevanemad kooli ja lapsevanema vahel erinevaid koostöö vorme.

Küsitluse tulemusel selgus, et kõige olulisemaks ülesandeks, lapse arengu toetamisel, peavad vanemad vaimselt turvalise keskkonna loomist, seda 97 juhul ehk 100% vastajatest. Veel peavad enamus vanematest (94 vanemat) olulisteks ülesanneteks koolil tagada füüsiliselt turvaline keskkond, edastada lapsele uusi teadmisi ja suunata laps uute teadmiseni. 91 lapsevanemat peavad oluliseks, et kool õpetaks seoseid ja nende loomist õpitavate asjade vahel. Mitte oluliseks peetavaid aspekte on alla poole ja nad esinevad üksikutel juhtudel. Faktide õpetamist ja elementaarsete käitumisreeglite õpetamist ei pea oluliseks kooli ülesandeks 3 lapsevanemat. Viisakusreeglite õpetamine omaealistega ja vanemate inimestega suhtlemisel, praktiliste oskuste õpetamist, õppima õpetamist, rutiini - sellega toimetuleku õpetamist ja võimaluste loomist harjutamiseks ühele tegevusele keskendumiseks ei ole kahe vanema nägemuses olulised kooli ülesanded. Üks vanem on märkinud mitte oluliseks järgmised ülesanded: üldise silmaringi laiendamine, erinevate kogemuste pakkumine (teater, loodusretked jne), väärtuste kujundamine ja käitumiskommete õpetamine erinevates situatsioonides.

Joonis 2. Lapsevanema nägemus kooli ülesannetest Saku Gümnaasiumis (absoluutarvudes).

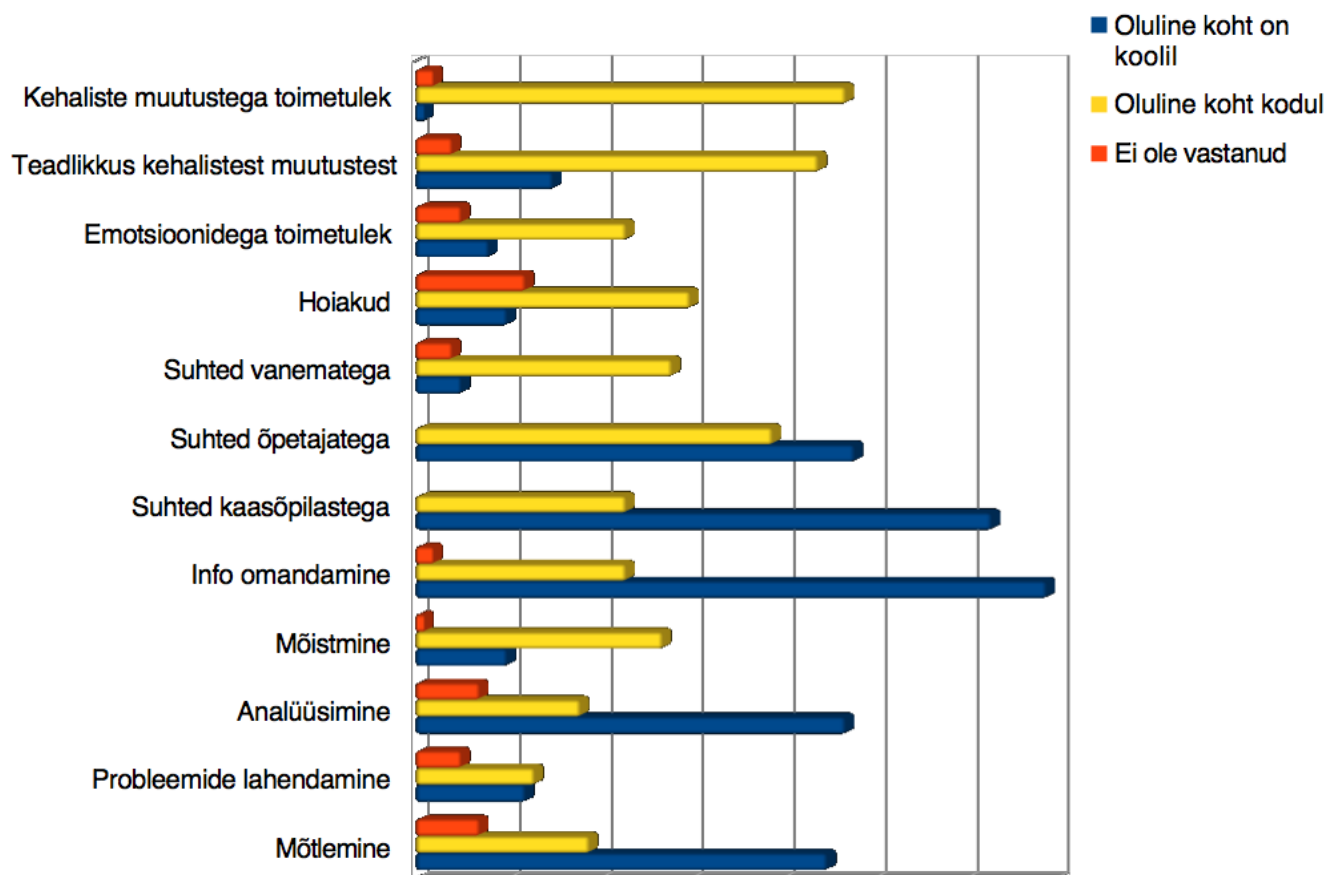
Kooli ülesanded joonisel 2:

1. Tagada lapsele füüsiliselt turvaline keskkond
2. Tagada lapsele vaimselt turvaline keskkond
3. Edastada lapsele uusi teadmisi
4. Suunata laps uute teadmiseni
5. Tekitada lapses huvi uute teadmiste vastu

6. Anda võimalus suhelda kaasõpilastega
7. Õpetada elementaarseid käitumiskombeid
8. Õpetada käitumiskombeid erinevates situatsioonides
9. Õpetada viisakusreegleid
10. Õpetada praktilisi oskusi
11. Õpetada fakte
12. Õpetada asju seostes ja seoste loomist
13. Panna laps aru saama ja lisainfot otsima
14. Avardada üldist silmaringi
15. Pakkuda erinevaid kogemusi
16. Kujundada väärtusi
17. Aidata leida lapsel tema mina-pilti
18. Suunata last analüüsima oma tegevust
19. Õpetada last õppima
20. Arendada lapse väljendamisoskust
21. Lähenema iga lapse arengule individuaalselt
22. Õpetada rutiini ja sellega toimetulekut
23. Luua võimalused õpilasel harjutamiseks keskendumist
24. Pakkuda võimalusi meekonnas töötamiseks
25. Õpetada meeskonnas töötamise põhitõdesid
26. Julgustada last oma arvamuse avaldamisele

Uuris Saku Gümnaasiumi lastevanematelt pisut täpsemalt kooli rolli kohta, kui Viljandi Kaare Kooli lastevanematelt. Küsimuses, kus tuli välja tuua arenguaspektid, millele peaks pöörama enam tähelepanu kool ja millele kodu, selgus, et vanemate nägemuses peab kool eelkõige keskenduma sellele, et laps omandaks uut infot (69) ja suhted kaasõpilastega oleks korras (63). Koolil on oluline tegeleda ka õpetaja ja õpilase vaheliste suhetega (48), analüüsivõime arendamisega (47) ja lapse mõtlema õpetamisega/suunamisega (45). Arenguaspektid, millele kodu peaks enam tähelepanu pöörama, tõid vanemad välja näiteks

kehaliste muutustega toimetulek (47), teadlikkus kehalistest muutustest (44), suhted õpetajatega (39) ja lapse hoiakute kujundamine (30). Üks vanematest oli lisanud omalt poolt veel kodus tähelepanu pöörata vastutustunde ja austuse kujundamisele.

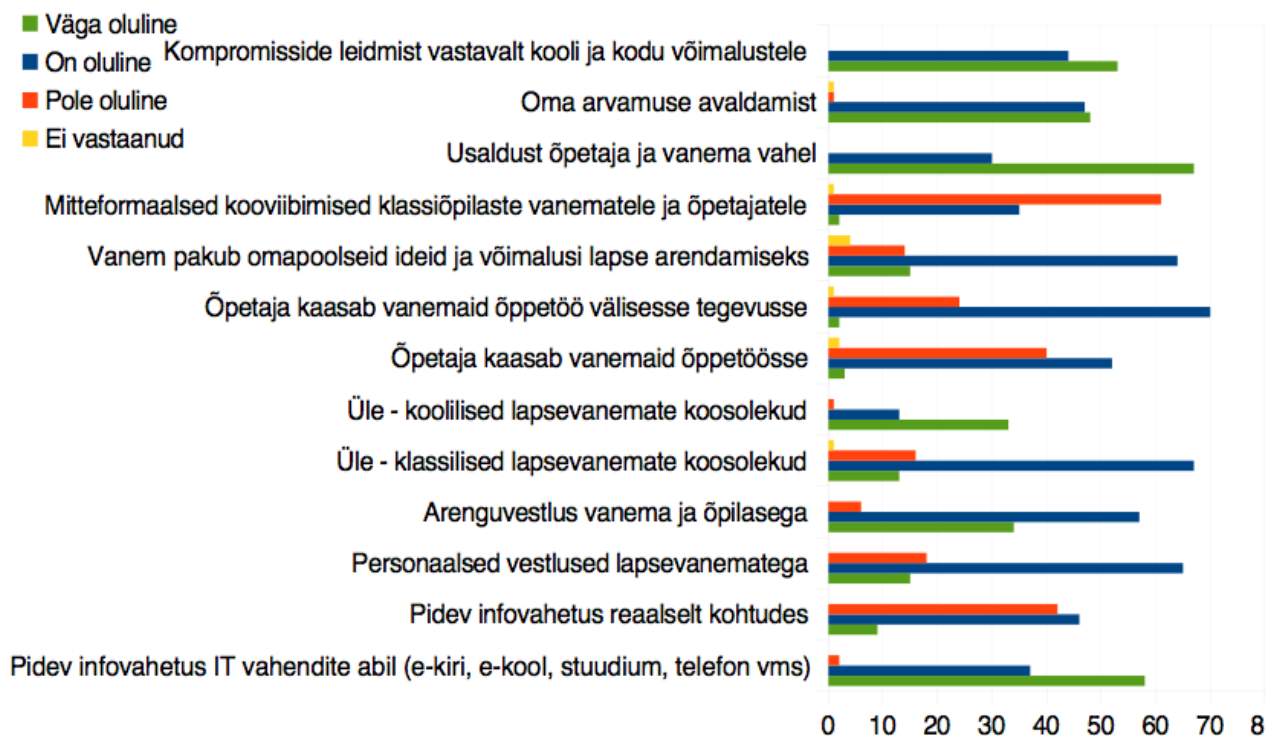

Joonis 3. Lapsevanema nägemus lapse arenguaspektidele keskendumise olulisusest koolil ja kodul Saku Gümnaasiumis (absoluutarvudes).

Olen käsitlenud lapse arengu ja selle toetamise parimat võimalikku viisi kodu ja kooli koostööna. Selleks, et teada kuidas näevad lapsevanemad koostöö olulisust lapse arengu toetamiseks, uurisin kuivõrd oluliseks peavad lapsevanemad kooli ja lapsevanema vahel erinevaid aspekte. Hinnanguid said vanemad anda skaalal *väga oluline, on oluline ja pole oluline*. 58 lapsevanemat pidas väga oluliseks pidevat infovahetust IT vahendite abil (e-kiri, e-kool, telefon vms) ning 34 vastanut pidas väga oluliseks arenguestlusi vanema ja õpilasega. Siinkohal on vanemad Saku Gümnaasiumis täielikult ühel nõul Rocca Al Mare kooli lapsevanemate ja õpetajatega, kes samuti pidasid e-kirja ja arenguestlust kõige paremaks

koostöövormiks, põhjendades seda järgmiselt: e-maili pidasid nad kiireks ja mugavaks suhtlusvahendiks igapäevaselt, arenguvestlust aga enam kasulikuks kõigile kolmele osapoollele - õpilane, õpetaja ja lapsevanem. (Tamm 2009).

Oluliseks peeti 70 vastanu poolt seda, et õpetaja kaasaks vanemat õppetöö välistesse tegevustesse, üleklassilised lastevanemate koosolekud on olulised 67 vanema jaoks, personaalsed vestlused (65) ja seda, et vanem pakub omapoolseid ideid ja võimalusi lapse arendamiseks (64) pidasid vanemad samuti oluliseks. Mitte oluliseks pidasid vanemad näiteks pidevat infovahetust reaalselt kohtudes (42) ja lastevanemate kaasamist õppetöösse (40).

Jooni 4. Lapsevanema hinnang kooli ja lapsevanema koostööle Saku Gümnaasiumis (absoluutarvudes).

Kahte kooli võrreldes näen, et vanema ootustest joonistub tegelikult välja, kuidas üks on erivajadustega laste kool, kus on laste vaimne võimekus madalam, seega ka lastevanemate kõige suurem ootus koolile on, et lastele õpetatakse praktilisi oskusi, sest selles on nad võimekamad ja ka edaspidises elus on neil õpilastel suurem võimalus praktiliste oskustega elus hakkama saada. Samuti on paljudel erivajadustega lastel enda emotsioonide

kontrollimisega probleeme ja selle all kannatab nende käitumine. Ka vanemad on öelnud, et oluline roll on koolil pöörata tähelepanu lapse käitumisele. Samas kui Saku Gümnaasiumi vanemad peavad kahe esimese kõige olulisema ülesandena koolil tagada nii vaimne- kui füüsiline turvalisus oma lastele. Turvalise keskkonna tagamist peavad väga tähtsaks ka mõlemad näitena toodud kogukonna koolid (Leiutajate Külakool ja Gaia Kool). Leiutajate Külakoolis on tähtis, et igaüks meist oleks austatud, toetatud ja armastatud, et inimene julgeks/suudaks lõõgastuda ja avaneda kogu oma ilu ja täiuslikkusega maailmale.

Samuti oluliseks peavad Viljandi Kaare Kooli vanemad väljendusoskuse arendamist, silmaringi laiendamist, lapse turvalisuse tagamist ja koostööd kodu ja kooli vahel. Saku Gümnaasiumis vastanud vanemad peavad veel oluliseks edastada lapsele uusi teadmisi ja suunata laps uute teadmiseni ja et kaasõpilastega oleks suhted korras. Kuigi koostööd said Saku Gümnaasiumi vanemad hinnata detailsemalt, siis kokkuvõttes tuleb vastuste *väga oluline* ja *on oluline* summa suurem kui *pole oluline*, millest järeldan, et koostöö, kui selline, on vanematele samuti pigem oluline. Erimeelsused tulevad vaid koostöövormi valikul. Erinevus kahe kooli vanemate nägemusest tuleb selles, et kui Viljandi vanemad soovivad eelkõige oma lapse eripäradest lähtuvat kohest tegutsemist ja arendamist, siis Saku vanemad soovivad eelkõige head keskkonda, kus edasi hakata tegelema lapse arendamisega. Üldist pilti vaadates - kummagi kooli vanemad ei väida, et üks või teine aspekt või ülesanne oleks absoluutselt mitte vajalik, vaid nende olulisus on järjestatud pisut erinevalt. Leian, et see on täiesti normaalne, sest tegu on siiski oma töös kahe erineva suunitlusega kooliga.

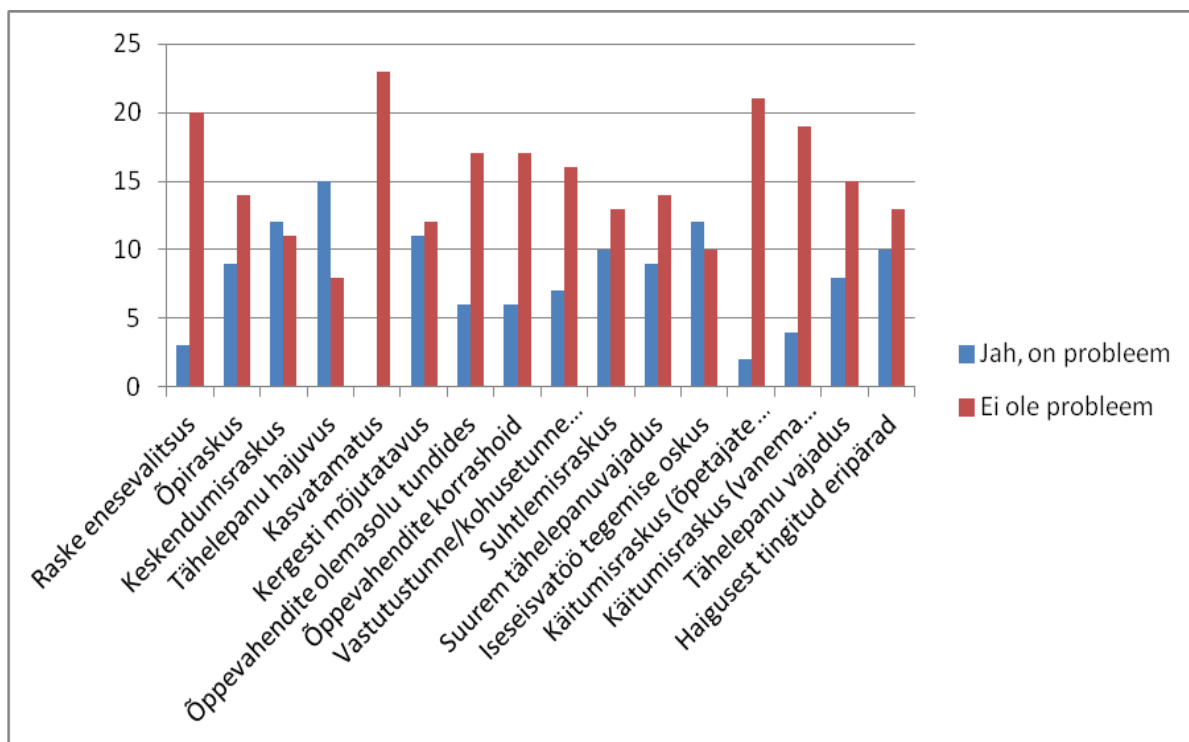
2.2.2. Tava- ja erikooli lastevanemate arvamused oma lapse kooliprobleemidest

Ootused koolile sõltuvad suuresti ka sellest, kuidas näevad ja määratlevad lastevanemad ise oma lapse probleeme. Andsin ette terve rea võimalikke probleeme iseloomustavaid märksõnu ning palusin lastevanematel hinnata nende esinemist oma lapse juures (vt Lisa 1 ja Lisa 3). Taaskord ei ole küsitlused kahes koolis identsed, kuid eesmärk on sama, seega saab teha võrdluse, kuidas näevad oma lapse probleeme vanemad erikoolis ja kuidas tavakoolis.

Uuringust selgus, et kõige enam toovad Viljandi Kaare Kooli vanemad välja probleemina laste tähelepanu hajuvust, keskendumisraskust ja kergesti mõjutatavust. Otseselt õppimist puudutavast märgivad vanemad, et lastel jääb vajaka iseseisva töö tegemise oskustest. Veel

märgivad vanemad, et lastel on probleeme õppimisega - neil on raske vajaminevat materjali omandada. Samuti esineb nendel õpilastel suurem tähelepanuvajadus, mida näitab ka vanemate arvamus, et see on suurem, kui teistel eakaaslastel. Haigusest tingitud eripärasid on 23-st vanemast 10 pidanud probleemiks oma lapse puhul, sama suhe esineb ka suhtlemisraskust analüüsides. Vähem näevad vanemad probleeme kohusetundes õppeülesannete täitmisel (7 juhul 23-st) ja õppevahendite hoolsuse suhtes (6 juhul 23-st). Käitumisega seonduvat vanemad suurel määral probleemiks ei pea, seda esineb mõningatel üksikutel juhtudel.

Ankeedi vastuste põhjal võib väita, et probleemide eitamisel on vanemad agaramad, näiteks märgivad kõik vanemad, et lapse probleem ei ole kasvatamatuses ega ka vanemate ja õpetajate korralduste eiramises (v.a vastavalt: 2 ja 4 juhul). Samuti ei pea vanemad rasket enesevalitsust väga suureks probleemiks. Vanemate agarust probleemide eitamisel näitab ka see, et ainult kolmel juhul 16-st on probleemi esinemissagedus suurem kui selle mitteesinemine. (vt Joonis 5)

Joonis 5. Lapse suuremad probleemid Kaare kooli vanemate hinnangul (absoluutarvudes). (Roots 2014)

Saku Gümnaasiumis läbiviidud küsitlusest ilmneb, et ka seal vanemad pigem eitavad probleemide olemasolu. Pannes kokku kõik eitavad vastused siis 853 juhul ei esine vanemate

arvates probleeme, 453 juhul on nimetatud probleemid mõnikord esinevad ja 46 juhul ütlevad vanemad, et valikus olnud probleem kehtib nende lapse puhul.

Kõige enam nimetatutest probleemidest kehtivad tavakoolis: tähelepanu hajuvus (8), kuuel korral keskendumisraskus ja suurem tähelepanu vajadus ning viiel korral nimetatakse kehtivaks kergesti mõjutatavust, lohakas suhtumine õppevahenditesse ja suhtlemisraskust. Võrreldes erivajadustega õpilaste kooliga, siis kattuvad siin vanemate nägemused laste probleemidest. Mõnikord kehtivatest probleemidest on kõige enam nimetatud kolme probleemi 51 juhul, need on tähelepanu hajuvus, kergesti mõjutatavus ja lohakas suhtumine õppevahenditesse. Kõik need kolm kattuvad eelmise kategooriaga (kehtib minu lapse kohta), mis näitab, et taaskord need on kõige suuremad probleemid ja murekohad koolis. Olenemata sellest, kas tegu on eri- või tavakooliga.

Vanemad märkisid ära ka probleemid, mis nende laste puhul ei kehti ning nendest kõige enam mainitumad olid järgmised: haigusest tingitud eripärad ja kasvatamatus (86), käitumisraskus (78), raske enesevalitsus (74) ja õpiraskus (70). Ka siin langevad vanemate arvamused mõningates probleemides kokku, nimelt mõlema kooli vanemad ei näe eriti suurt probleemi oma lapse käitumises. Küll aga on erinevus õppimises, sest Kaare kooli vanemad näevad lapsel probleemi uute teadmiste omandamisel, kuid Saku kooli vanemad jällegi ei pea õpiraskust 70 juhul probleemiks. See erinevus on taaskord oodatav tulemus, sest Viljandi koolis õpivadki need õpilased, kes tavakoolis hakkama ei saa ja on määratud, kas lihtsustatud õppekavale või lihtsalt väiksemasse klassi, kus on rohkem personaalset lähenemist ja õppilast toetatakse kooli poolt enam kui tavakoolis.

Selleks, et saada rohkem infot selle kohta, kuidas lapsevanem näeb oma lapse probleeme või muresid koolis, uurisin Saku Gümnaasiumi lastevanematelt avatud küsimusega, et mis nende arvates lapsele koolis muret valmistab. 97 vanemast avaldas arvamust 60 vanemat. Jagasin vastused kategooriatesse, kõige enam muret tekitavad probleemid on: lärm, suur õppimise koormus, vaimne vägivald, ülerahvastatus, õpetajate kompetents, koolilõuna, suhted kaasõpilastega. Järgnevalt toon vastavalt grupeeringutele ka vanemate vastused. Mõne vanema vastuses on toodud mitu probleemi, seega jagan vastuse vastavalt kategooriatele. Vastused on esitatud muutmata kujul ning erinevad vastused on eraldatud jutumärkidega.

Lärm: „Liiga lärmakas klass”, „Ruumipuudus, kõrge koolivägivalla tase väga suur lärm. Ei ole kooliga rahul”, „Väikeses koolimajas suur õpilaste arv ja lärm”, „Teadaolevalt ei

valmista midagi muret. Vahel kurdab lärmakuse üle”, „Laps ei talu hästi suuri kollektiive ja müra”, „Minu laps kurdab valju lärmi üle vahetundides”, „Karjuvad lapsed..”

Suur õppimise koormus: „Tahtmine/püüdmine teha kõike õigesti ning seetõttu ei jõua tunnitööd valmis ja kodusõppimise koormus on seega suurem”, „Vahel palju õppida.”, „Liiga palju koduseid, mis on koondunud ühele päevale, otsest muret ei ole, võiks olla kodutööde maht väiksem.”, „Liiga kiire tempo ainete läbimisel.”, „Aegajalt suur kodutööde maht.”, „Kodutööd on aeg-ajalt soolased.”, „Kurb on ta siis kui tunneb, et ei saa hakkama/ nii kiiresti kui teised.”, „Pole muresid, talle meeldib koolis. Vahel on liiga palju kodutöid teha.”, „Vahest tunneb laps, et ootused talle on liiga kõrged ja on pettunud, kui ei suuda mõnda kontrolltööd näiteks ilma vigadeta teha, ehk kardab eksida”, „Kiire tempo.”, „Kohustusliku kirjanduse lugemine.”, „...palju õppimist kodus.”, „...vahel liiga palju kodutööd.”

Vägivald: „Narrimine, vaimne vägivald.”, „Poisid pidid mõnikord tõgama, mõnitama...”, „Vaimne vägivald mõnikord..”, „Vahest on kiusamine ja narrimine”, „Mõnikord suhteprobleemid kaaslastega, koolivägivalla juhtumid.”, „Tüdrukute omavahelised suhtes aeg-ajalt.”, „Mingil määral kiusamine”, „Koolikiusamine,...”, „Õpilaste agressiivsus ja ropendamine.”, „Kord koolibussis on absoluutselt tahumatu, eriti kella 14.00 ajal. Suuremad õpilased terroriseerivad väiksemaid, ropendavad jne. Keegi ei taga korda ega turvalisust. Laps kardab selle bussiga sõita.”

Ülerahvastatus: „Suured klassid.”, „Liiga palju lapsi klassis.”, „Ülerahvastatus(2).”

Õpetajate kompetents: „Mõnikord õpetajate suhtumine lastesse, pingelises olukorras.”, „Mõnede õpetajatega läbisaamine.”, „Tundides korra mitte tagamine õpetajate poolt.”, „Õpetajate ebaõiglased otsused (tema meelest), õpetajate käitumise mõistmine.” „Tunnis mitteadekvaatselt käituvad õpetajad.”, „Osade õpetajate MADAL enda ettevalmistus x TUNNI halb ettevalmistus, madal õpitase.”, „Ujumistund (õpetaja lapse arvates liiga kuri, vabastasime)”, „Lapse enda sõnul ei kuula õpetaja teda tihti ära/lõpuni ära.”, „Muret valmistab joonistamine (kunsti õpetus).”, „Teinekord ei saa aru kuidas ja mida teha. Kunsti tunnis eeldatakse, et laps oskab kõike joonistada ja teha iseenesest.”, „Mõne loova ülesande puhul surutakse ühist lahendust peale, aga loovusel on erinevaid väljundeid.”, „Keelega (emakeel, võõrkeel) seotud ainete õpiraskus.”, „Mõne õpetaja ebakompetentsus.”

Koolilõuna: „Koolitoit!!!”, „Hoopis maisem probleem - toit- supid pidid olema liiga soolased! Seda olen kuulnud ka teiste laste käest. Üldiselt minu lapsele koolis meeldib.”, „Toiduvalik.”, „ Kooli toit ei ole päris see mida annaks hea meelega..”, „Kehv koolilõuna.”

Suhted kaasõpilastega: „On tunda, et klassis on tekkinud grupid ning seda peaks ohjama.”, „Kindel teadmine oma sihist, see ei sobi kokku teist laste maailmaga”, „Võib-olla vahel treppidel trügimine-jooksmine, söögivahetunnis ka (nii on rääkinud enne)”, „Sõbraks saamine teistega ning suhtlemine.”, „Mõnikord sõprussuhted klassikaaslaste vahel.”, „Mureks võib vahel olla klassikaaslaste omavahelised suhted.”, „Suhted kaasõpilastega. Küllaltki eraklik laps.”

Veel on mainitud kolm korda, et seljakotid on liiga rasked. Suur klass ja erineva tasemega õpilased klassis, pidev kiirustamine õpilaste endi poolt (kontrolltöö lõpetamine, sööma jooksmine jne), niigi raske keskendumine, seega segavad õpilased teevad muret, märkused kui loomingulises aines tööd ebaõnnestuvad. Viis vanemat on öelnud, et nende lapsele ei valmista miski muret ja lapsele meeldib koolis käia.

Avatud küsimuse vastustest tuleb taas välja, et Saku kooli lapsevanemad näevad probleemi õpikeskkonnas (lärm, ülerahvastatus, vaimne vägivald, suhted õpetajatega ja kaasõpilastega). Õppetööga seotud probleeme esineb mõnel üksikul juhul. Kõrvutades kaks küsimust, et teise küsimuse vastused on osalt justkui esimeses küsimuses toodud probleemide põhjused. Valikute seast töid vanemad välja keskendumisraskuse ja tähelepanu hajuvuse. Teises aga liigse lärmi ja ülerahvastatuse koolis. Leian, et liigne lärm ja ülerahvastatus on negatiivsed faktorid nii keskendumisele kui tähelepanu hoidmisele.

2.2.3. Lapsevanema ootused koolile

Selleks, et teada saada, mida lapsevanem üldiselt koolilt ootab ja mida saaks lapsevanema hinnangul kool lapse heaks veel teha, uurisin nii Viljandi Kaare Koolis kui ka Saku Gümnaasiumis vanematelt, mida kool saaks nende lapse heaks veel teha ja kas nad vahetaksid kooli ning mis on otsuse põhjus.

Kaare kooli vanemad töid välja, et kool saaks veel enam tugevdada koostööd (2). Huviringe ja treeninguid (2) võiks olla rohkem, samuti võiks rohkem olla tööõpetust, lugemist ja

matemaatikat. Sooviti tekstimõistmise arendamist, ekskursioone, kaotada liitklassid ja võtta kasutusele e-kool.

Koolivahetuse kohta ütles 4 vanemat, et nemad teeksid seda. Põhjused olid erinevad, mõnel isiklikud (seotud kolimisega teise linna, või kooli kaugus kodust), ühele vanemale ei meeldi õpetatav programm ja neljas vanem toob koolivahetuse põhjuseks probleemid õpetajaga. Kooli ei soovi vahetada 13 lapsevanemat, tuues põhjusteks järgneva: koolis on väikesed klassid, lapsele meeldib, ise ollakse rahul, klassijuhatajaga ollakse väga rahul, lapse eripäradega arvestatakse. Üldise puudusena tuuakse veel kaks põhjust: koolil oleks vaja kaasaegsemaid õppevahendeid ning suur hulk õpilasi on probleemse käitumisega.

Küsimusele, mida saaks Saku Gümnaasium lapse heaks teha, vastasid Saku kooli vanemad 62 juhul 97st. Ideid ja mõtteid oli väga erinevaid. Suur hulk soovitusi, mida kool saaks teha käisid õpitava kohta. Vanemad on öelnud, et kool saaks veel: „*Tegeleda laste harimisega*”, „*Pakkuda head ettevalmistust kõrgkooliks*”, „*Inglise keele tase nõrk*”, „*Anda teadmisi ja oskusi nii, et laps saaks edaspidises elus hästi hakkama ning antud hariduse tase võimaldaks jätkata õpinguid sobivas kõrgkoolis.*”, „*Laste üldise taset annaks parandada. Silmaringi tuleks rohkem arendada kõigil.*”, „*Ikka anda lapsele hea haridus, professionaalsed õpetajad, positiivne ja sõbralik keskkond.*”, „*Arendada neid oskusi, mida nõuab ja millised ootused on reaalsel tööturul. Avardada võimalikult palju lapse silmaringi ja julgustada last uusi teadmisi omandama.*”, „*Pakkuda paremat eesti keele õpet.*”, „*Pakkuda turvalist õpikeskkonda ja head haridust. Mugav ja kaasaegne õpikeskkond (ruumipuudus on hetkel lahendamisel).*”, „*Suunata lapse loomulikke andeid edasi*”, „*Pakkuda parimat haridust ja laiendada silmaringi ja pakkuda füüsilist koormust.*”

Veel on kirjutatud otseselt õpetajate kohta: „*Palun võtta tööle ainult oma eriala hästi valdavad õpetajad ja tervete närvidega õpetajad. Õpetaja on lastele eeskujuks ja lapsed peegeldavad suures osas vastu tema enda käitumist. Palun koolil reageerida laste ja lastevanemate tähepanekutele/kaebuste peale.*”, „*Õnneks on meil klassijuhatajaga väga vedanud ning koostöös õpetaja - lapsevanem - laps oleme saanud üle lapse ärevushäiretest ja sotsiaalfoobiast. Toetav ja lapseeripära arvestav klassijuhataja on oluline.*”

Kuna tegu on üsna suure kooliga, siis mõistetavalt leiavad paljud vanemad, et arenguruumi on veel individuaalse lähenemisega iga õpilase puhul: „*Muutuda lapsekesksemaks. Pedaagu käib võidujooks riikliku õppekavaga. Näib, et kooli eesmärk on püsida koolide edetabelis*

eespool”, „Kui õpetajad suudaks rohkem individuaalselt õpilastega suhelda”, „Positiivne kannustamine. Käitumishäiretega klassikaaslas(t)e ohjesse saamine.”, „Leida isikupära ja seda hinnata-väärtustada”, „Arvestada tema personaalsusega”, „Rohkem personaalsem lähenemine.”

Mõned vanemad jällegi tunnevad muret selle üle, et kas gümnaasiumi osa jääb koolile alles. Küsitletud laste vanemad olid kuni kuuenda klassi õpilaste vanemad, seega on esimestel juba kolme aasta pärast see tee vaja ette võtta: *„Säilitada Gümnaasiumi osa”, „Gümnaasium säilitada.”, „Jääks alles gümnaasiumi osa ja sinna pääsemine oleks pingevabam ja lihtsam.”*

Koolirahu ja selle hoidmist peavad vanemad samuti oluliseks teemaks, mille osas kool saab veel nende laste heaks midagi teha. *„Tagada, et ka edaspidi oleks lastel turvaline koolis olla”, „Et paneksid rohkem tähelepanu, et lapsi ei kiusataks” „Parandada koolikeskkonda (vaimselt ja füüsiliselt turvaline) ning toetada klassiõpetajaid oma tegemistes (motiveeritud ja rahulolevad õpetajad!) - laste rahulolu”, „Pöörata rohkem tähelepanu asjade turvalisusele. Rattaparklale.”, „Tekitada suuremat turvatunnet ning süstida lapsesse julgust ja eneseusku.”, „Olla mõistev ja toetav.”, „Tagada vaimne ja füüsiline areng vastavalt lapse vanusele”, „Null tolerantis koolikiusamisele, narrimisele, koolivägivallale”*

Korduvaid mõtteavaldusi on vanemad koolile veel esitanud õpilasesinduse ja huviringide osas: *„Lasta õpilasesindus kooli juhtimisse”, „Lasta õpilasesindus kooli juhtimisse”, „Saku Gümnaasium võiks pakkuda huviringe rohkem.”, „Huviringide ajad parendada, et ei tekiks pikki pause tundide ja ringide vahel.”*

Hea on tõdeda, et üle poolte vastanutest avaldas ka arvamust selle kohta, mida kool veel saaks nende lapse heaks teha. Järgmiselt toon välja veel mõtteid, mida on igauht vaid korra mainitud ja need ei grupeeru kuidagi eelpool loetletuga. Siin paistab silma, et igaüks on vastavalt enda vajadustele ja huvidele koolilt veel enam ootamas, mis iseenesest on tore, kuid kas kool reaalselt ka kõigi üksikuid soove täita jõuab, on juba omaette küsimus. Samas, kui keegi neid välja ei ütle, siis kool ei oska ka leida võimalusi nende täitmiseks. Seega toon välja veel mõtteid, mida saaks Saku Gümnaasium lastevanemate nägemuses oma õpilaste toetamiseks teha: *„Laps võiks saada kooli ka teiseks tunniks. Algklassides võiksid olla inglise keele tunnid.”, „Rohkem sellist vabamas vormis mängulist õppimist”, „Tuua suvevaheajast lisapuhkust juurde õppeaastasse.”, „Vähem õppimist koju kaasa anda, rohkem koolis sellega tegeleda”, „Rohkem füüsilist tegevust kogu klassile, parem distsipliin tundides*

(loodusõpetus!)”, „Toetada lapse arengut läbi kodu ning kooli koostööle”, „Lastele võiks ka vahetundide ajal pakkuda juhendatud tegevust või vaikkeid klasse, et lapsel oleks võimalus vajadusel lärmist eemalduda”, „Koolibussi ring on liiga pikk, võiks jagada kahe bussi vahel ringid, näiteks Kiisa lapsed ilma Metsanurme ringita”, „Lisada bussi graafikusse Kornumäe peatus (taotlus valda)”, „On juba olemas koolipsühholoog, keda vajadusel kasutada.”, „Ma arvan, et koolivorm võiks olla nõ. kohustuslik, kasvõi sel määral, et koolis on viisakad riided (triiksärgid, püksid, viisakad kleidid), et oleks akadeemiline õhkkond - kool on õppimise koht. Samas peab olema loomulikult tore ja lõbus. Neid on võimalik ühendada.”, „Mõelda välja kuidas koolitkott ei kaaluks 100kg. Ei ela just kooli taga.”, „Juurdeehitus (on tulemas), et kool ei oleks ülerahvastatud”, „Rohkem stabiilsust II kooliastmelt IIIle ja gümnaasiumi - iga aasta tundub uus poliitika olevat.”, „Klassid on liiga suured”, „Kuulata ja usaldada last. (ei kehti kõikide õpetajate kohta. Väga palju on toredaid ja mõistvaid õpetajaid)”, „Õhtune toithustamise võimalus”

Olles ise Saku koolis õpetaja ja alustades järgmisel aastal 4.klassis õpetama, siis on hea meel tõdeda, et vähemalt 9 vanemat on täiesti rahul sellega, mida kool praeguseks laste parema arendamise nimel teeb. „Siiani on olnud kõik positiivne”, „Otseselt-isiklikult pole midagi ette heita.”, „SG teeb juba palju lapse heaks. Eriti meeldib mitmekesine koolielukorraldus, huvialaringide korraldus, turvaline jne.”, „Jätkata samas vaimus”, „Saku Gümnaasium on meie pere lastele parim, kõik on ok.”, „Ei ole veel aru saanud, et lapsele koolis midagi muret tekitaks.”, „Kõik mida kool saab teha, kool teeb.”, „Kõik on hästi”, „Ei pea midagi tegema. Väga hea õpikeskkond on.”, „Siiani on kool kõik teinud, muud ei oska tahtagi”

Avatud küsimusega vastustest tuleb samuti välja, et vanemad soovivad turvalist koolikeskkonda, kuid samuti on oluline haridus ja teadmised, mida omandatakse. Seda on näha sellest, et kriitikat on antud nii õpetajate professionaalsuse kohta üldiselt, kui ka ainealaselt on esitatud soove rohkem mõne kindla aine õpet koolis tagada (keeled).

Uurides koolivahetamise soovi ja selle põhjendusi Saku kooli vanematelt, jõudsin järgmiste tulemusteni: 64 vanemat vastas, et nemad ei vahetaks kooli, tuues põhjuseks üldiselt kooli läheduse ja selle, et laps on rahul kooliga ja talle meeldib seal käia, sest sõbrad on nii koolis kui ka kooliväliselt samad. „Laps on selle kooli süsteemiga harjunud”, „Sest meie klassis toimub hästi lapsevanema ja õpetaja koostöö ning tegemist on kodulähedase kooliga, kus laps saab iseseisvalt käia”, „See on kodule lähedane kool, laps saab jala kooli-koju”, „Logistika

lihtsus, piisav tase.”, „Olen väga rahul.”, „SG on kodule lähedal . Lapsele meeldib seal.”, „Meeldib see, et koolikaaslastega saab kokku ka koolivälisel ajal, kuna elukohasõbrad on ka koolis sõbrad. Ühine sotsiaalne keskkond. Tekib seose siduvus kooli - ja elukeskkonna vahel.”, „Lapsele meeldib Saku Gümnaasiumis”, „Kindlasti ei vahetaks. Laps on oluliselt sotsiaalsemaks muutunud Saku koolis käies.”, „Saku kool on tore kool, meie lapsele meeldib väga”, „Oleme valitud kooliga väga rahul!”, „Lapsele meeldib Saku koolis.”, „Saku Gümnaasium on piisavalt tasemel”, „Hetkel mitte. Puudub võrdlus mõne teise kooliga.”

Mitmed vanemad on öelnud, et nad praegu ei vahetaks, küll aga võib juhtuda, et gümnaasiumis või selle eel (6). Veel on toodud ennetavaid vastuseid, et kui peaks juhtuma, et: *„Jah, kui lapsel hakkab koolis "igav" ehk siis liiga ebaühtlast laste teadmiste ja õpihimuga klass.”, „Vahetan, kui näen, et laps omandab teadmisi liialt kergelt, st ta ei saa rohkemat pingutust, kui ta selleks võimeline on.”, „Kooli vahetaks siis kui SG tase võrreldes teiste gümnaasiumitega langeks oluliselt.”, „Suures koolis on klassi üldine tase vähese ajaga langenud palju. Ei ole rahul läbitava õppeprogrammi, tundide ettevalmistuse ja tundide läbiviimisega. (nt. loodusõpetus, eesti keel, kirjandus - väga nõrk tase sellel aastal. Inimeseõpetus ja kodulugu - kahtlen õpetaja valiku õigsuses. Info mida õpetaja tunnis õpilastele edastab oma tegemiste kohta ei ole sobilik õpetajale/õppeasutuses töötavale isikule.”, „Kui lähikäik tuleks väike erakool, siis kaaluksin seda.”, „Võib olla, kui oleks võimalik valida väiksemat klassi.”, „Ainult vajadusel”*

Kindlalt koolivahetuse poolt oli 6 vanemat, kellest 4 põhjendasid oma otsust järgmiselt: *„Kooli vahetus on otsustatud.”, „See Koolisüsteem ei sobi talle. Pigem on ta Waldorfi kooli laps.”, „Laps võiks saada süvendatult võõrkeeli/mõnda võõrkeelt.”, „Natuke rohkem individuaalset lähenemist”*

17 lapsevanemat jättis küsimusele täielikult vastamata. Mida see tähendab, võib ainult oletada. Siiski leian, et kooli vahetamise soov on väga harv ja vanematele, kui ka lapsele on oluline see, et kool oleks kodu lähedal. Isegi kui koolis on vajakajäämisi ollakse pigem nõus leidma kompromisse või leppima teatud situatsioonidega. Samas ei varja vanemad, et kui peaks ikkagi juhtuma midagi, mis üldse ei sobi, siis pole koolivahetus välistatud. Taaskord tuleb ka selles küsimuses esile individuaalse lähenemise teema. Kuna Saku kool on tõesti väga suur ja õpetajana näen ka ise, kuidas lihtsalt füüsiliselt ei jõua iga indiviidini nii palju, kui oleks vaja, siis saan lastevanemate soovist täielikult aru.

Kui võrrelda nüüd tulemusi Kaare koolist lahkumise ja mitte lahkumise soovi põhjendusi Saku kooli omadega, siis tuleb välja, et see miks Kaare Kooli vanemad kooli ei vahetaks (individuaalne lähenemine) on Sakus just pigem vahetuse eelduseks. Kuna Kaare Koolis käivad õpilased ka maakonnast, mitte ainult linnast, siis on seal jällegi mainitud kooli kaugust kodust probleemiks, samas kui Sakus on kool kodule lähedal. Kuigi probleemid on vastupidised, siis mõlemal juhul kooli kaugus kodust mõjutab vanema otsust kooli vahetamise osas. Vaanema soov on siiski see, et kool oleks kodu lähedal.

Võttes kokku kõik tulemused nii uuringu I kui ka II etapist, siis näeme erisusi, mis on loomulikud. Koolid on erinevad ja õpilased õpivad nendes erinevatel põhjustel ja eesmärkidel. Tuues paralleel kogukonnakoolidega, mis on lastevanemate poolt algatatud, siis näen sarnasust. Mõlemad näitena kasutatud kogukonnakoolid rõhutavad harmoonilist ja rahulikku õpikeskkonda, individuaalset lähenemist ja Saku koolis paaril korral ettetulevalt paremat keeleõpet. Seega nii munitsipaal- kui ka riigikoolidel tuleks üle vaadata oma töö meetodid. Kuidas jõuda oma eesmärkide saavutamiseni, nii et kool vastaks ka vanemate ootustele - võiks olla nende koolide keskseks küsimuseks. Eriti praegusel ajal, kui riik kaalub erakoolide rahastamine lõpetada. Mõlemad uuringus osalenud koolid olid samuti munitsipaalkoolid, mis näitab, et vanemad siiski ootavad ka neis koolides muudatusi ja ajaga kaasas käimist.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli teada saada, millisena näevad tavakooli lastevanemad kooli rolli nende lapse arengu toetamisel ja seejärel võrrelda saadud tulemusi uuringu I etapis saadud tulemustega, kus uurisin seda, mida erikooli õpilaste lastevanemad oma koolilt ootasid. Hariduse teema on viimastel aastatel Eestis üha enam päevakajalisemaks tõusnud ja selle kohta võib lugeda ja kuulda igapäevaselt. Põhiline küsimus ongi, et milline see haridus olema peaks ning kuidas seda edastada - millises keskkonnas? Millele eelpool nimetatust kool kõige enam rõhku peaks panema või kuidas keskenduda kõigile osadele hariduselt võrdselt, nii et igaüks saaks väärilist haridust individuaalsust arvestaval moel ja sallivas keskkonnas.

Keskendusin oma töös järgmistele küsimustele:

- 1) Millist rolli näeb lastevanem koolil lapse arendamises?
- 2) Kuivõrd tava- ja erikooli laste vanemate arvamused kokku langevad ja erinevad?

Uurimuse eesmärgini jõudmiseks seadsin endale ülesanded: analüüsida teemakohast kirjandust; uurimisküsimustele vastuste saamiseks koostada küsimustik; koguda andmeid lastevanematelt; teha kvantitatiiv-kvalitatiivne andmeanalüüs ja -töötlus ning interpretatsioon.

Olulisem, mis uurimusest eelnimetatud küsimuste kohta ilmnes on järgmine:

- Tava- ja erikooli lastevanemate arvamustest kooli rollist laste arengu toetamisel selgus, et erikooli lastevanemad soovivad kõige enam, et kool õpetataks lastele praktilisi oskusi, siis tavakooli vanemad pidasid kooli kõige olulisemaks ülesandeks tagada laste turvalisus – eeskätt vaimne turvalisus. Koostööd pidasid mõlema kooli vanemad oluliseks. Erinevusi esines koostöövormide eelistuses.
- Tava- ja erikooli lastevanemate arvamustest oma lapse kooliprobleemide kohta tuli välja, et mõlema kooli vanemad pigem eitavad probleeme. Eriti käitumisega seotud probleeme. Enamus vanemaid ei arva, et nende lapsel oleks käitumisega midagi

halvasti. Küll aga tuuakse välja mõlemas koolis probleeme tähelepanu hajuvusega, kergesti mõjutatavusega ja lohaka suhtumisega õppevahenditesse. Lisaks põhjustab tavakooli lastevanemate nägemuses lastele koolis muret liigne lärm, suur õppimise koormus, vaimne vägivald, ülerahvastatus, õpetajate kompetents, koolilõuna, suhted kaasõpilastega.

- Selle kohta, mida kool saaks veel lapse arengu toetamiseks teha, on vanemad toonud välja rohkem keskendumist kindlatele ainetele (tööõpetus ja matemaatika – erikoolis, inglise keel ja eesti keel – tavakoolis). Lisaks tagada jätkuvalt turvaline keskkond õppimiseks ja proovida rohkem rõhuda individuaalsele lähenemisele.

Selleks, et kool ja lapsevanem saaksid toetada lapse arengut tuleb mõlemal osapoolel üha enam teha koostööd. Tuleb kuulata teineteist ja proovida mõista mõlema osapoolle olukorda. Samuti lisaks lihtsalt kuulamisele, tuleb ka tegutseda vastavalt, sest ainult sõnadest usalduse loomiseks ei piisa. Usaldus kahe osapoolle vahel on lapse arengu toetamisel väga oluline, sest taaskord – töötatakse ühise eesmärgi nimel.

KASUTATUD KIRJANDUS

Audentese Erakool. 2015. <http://audentes.ee/erakool/uldinfo/erakoolist/> (22.04.2015)

Balli, S.J. 1997. *When Mom and Dad: Student Reflektions on Parent Involvement with Homework*. University of Minnesota. United States

Coleman, P. 1998. *Parent student and teacher collaboration: the power of three*. Corwin Press. California.

Dewey, J., Dewey, E. 1915 *School of to-morrow*. New York: E.P Dutton&Company

Gaia Kool. 2015. <http://www.gaiaharidus.ee/> (17.04.2015)

Kera, S. 2004. *Üheskoos teel. Lapse arengust ja kasvatusest*. Tallinn: Kirjastus Ilo

Lapse õiguste konventsioon. RT II 1996, 16, 56
<https://www.riigiteataja.ee/akt/24016> (25.03.2015)

Laht, H. 1972. *Vanematest sõltub laste koolijõudlus*. Tallinn: Ühing "Teadus"

Leppik, P. 2000. *Lapse arendamise ja õpetamise probleeme koolis*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

Lindgren, H.C. & Suter, W. 1994. *Pedagoogiline psühholoogia koolipraktikas*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

Ots, A., Vaher, K., Sellio, R., Laanoja, P. 2008. *Ülevaade Eesti õpetajaskonnast*. Tartu

Roots, K. 2014. *Viljandi Kaare Kooli lapsevanema ootused koolile*. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. [Seminaritöö]. Viljandi

Põhikooli riiklik õppekava. RT I, 29.08.2014, 20
<https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020> (26.03.2015).

Riigigümnaasiumid. 2015. <http://www.riigigymnaasiumid.ee/riigigumnaasiumid/> (21.04.2015)

Saku Gümnaasiumi ajalugu. 2014. <http://www.saku.edu.ee/?id=1646> (26.03.2015)

Saku Gümnaasiumi põhimäärus. 2014 [http://www.saku.edu.ee/bw_client_files/saku_gymnaasium/public/img/File/p6him%C3%A4%C3%A4rus\(1\).pdf](http://www.saku.edu.ee/bw_client_files/saku_gymnaasium/public/img/File/p6him%C3%A4%C3%A4rus(1).pdf) (26.03.2015)

Saku Gümnaasium. 2015. <http://www.saku.edu.ee/avaleht> (22.04.2015)

Sänna Kultuurimõis. 2015. <http://www.kultuurimois.kultuuritehas.ee/leiutajate-kulakool/> (17.04.2015)

Tamm, K., Kraav, I. 2005. Lapsevanem lapsest, kapse eluviisist ja õppimisest. Õpiedutuse tekkepõhjuseid põhikoolis õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate arvamuste põhjal. Tartu.

Tamm, K. 2009. Kodu ja kooli koostööst Rocca Al Mare kooli algklassides. Tartu: Tartu Ülikool. [Magistriöö]. Tartu.

Tuuling, L. 2008. Lapsevanem ja õpetaja lapse arengu toetajana - mõtteid lapsevanematele ja õpetajatele. Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus

Viljandi Vaba Waldorfkool. 2015 <http://www.waldorf.vil.ee/kool> (21.05.2015)

SUMMARY

SCHOOL'S ROLE IN CHILDREN'S DEVELOPMENT IN SPECIAL- AND REGULAR SCHOOL ACCORDING TO PUPILS' PARENTS' OPINION.

The main reason for my thesis was to find out how parents of regular school pupils see the school's role supporting children's development and then to compare it with the first stage results, where I studied what special schools' parents were expecting from their school. Lately, talking about education has increased in Estonia's every day life and you can hear or read about it almost every day from different sources. The main question is how education should work, how to deliver it and in what kind of environment? What should schools emphasise the most or how should they focus every part evenly, so that everyone would get an individually deserved education in a tolerant environment?

In my work I focused on these questions:

1. What role does the school have in children's development through parents' eyes?
2. How much do regular- and special schools parents' opinions match and differ?

To reach the goal of my survey I set myself tasks: analyse subject based literature, draw a questionnaire, collect records from the parents, quantify the qualitative data analys- and workmanship and interpretation.

The main thing that I found out was:

- It came out that parents' opinions about regular and private school pupils' development are quite different. Private school parents want the school to teach their children more practical skills the most, when regular school parents valued the safety of the children the most, mostly their mental safety. Both parents thought cooperation is highly important, only differences were in which cooperation forms they preferred.

- It also came out that both schools' parents are rather denying their child's problems, especially behavioural problems. Most of the parents do not think that there is anything wrong with the way their child acts and behaves. Although, respondents do point out that children do have problems with distractibility, being easily influenced and having a disrespectful attitude about learning products. Also, regular school parents stated that they are concerned about loud noise at school, too heavy study load, mental violence, schools being overcrowded, teachers competence, school lunch and relations with fellow pupils.
- As an answer of question what else can schools do to support children's development, have parents brought out more concentrating to certain subjects (industrial arts and mathematics in special school and english and estonian in regular school). Also to ensure safe environment for learning and try to express individual approach.

For schools and parents to support children's development as much as possible, they have to put in more effort on working together. They have to listen to each other more and try to understand both points of view. Also instead of just listening they have to start acting, because just words are not enough to build up a trusting and well-working relationship. Trust between these two parties is essential because they are working for the same goal.

LISAD

Lisa 1 Ankeet lapsevanemale Saku Gümnaasiumis

Lugupeetud lapsevanem! Palun täitke järgnev küsimustik!

Olen Viljandi Kultuuriakadeemia huvijuht- loovtegevuse õpetaja IV kursuse tudeng, lisaks Saku Gümnaasiumis kirjanduse õpetaja ja tulevane klassiõpetaja. Inspireerituna asjaolust, et Teie lapsel säiliks ja kasvaks koolirõõm otsustasin oma lõputöös uurida, millist rolli näeb lapsevanem koolil lapse arengus. Alljärgnev ankeet on anonüümne, tulemusi kasutan üldistatult oma lõputöös.

Ankeeti täidab: ema isa keegi teine perest

Teie laps õpib (**märkige ristiga punktiirile**): I kooliastmes..... II kooliastmes.....

1. Kui kaua on Teie laps Saku Gümnaasiumis õppinud?

2. Miks valisite Saku kooli? (märkige ristiga)

Põhjus	Jah
Piirkonna kool	
Nimekas kool	
Kooli õppekava alusel (õpetamiseetodeid ja struktuuri silmas pidades)	
Et ei peaks hiljem kooli vahetama (<i>gümnaasium ka olemas</i>)	
Tuttavad või ise eelnevalt käinud samas koolis	
Muu põhjus (<i>kirjutage siia lahtrisse</i>)	

3. Milliseid ülesandeid ja mil määral on Teie arvates oluline koolil täita toetamaks lapse arengut? (märkige ristiga)

Kooli ülesanne	On oluline	On osaliselt olnuline	Ei ole oluline
Tagada lapsele füüsiliselt turvaline keskkond			
Tagada lapsele vaimselt turvaline keskkond			
Edastada lapsele uusi teadmisi			
Suunata laps uute teadmiseni			
Tekitada lapses huvi uute teadmiste saamise/otsimise vastu			
Anda võimalus suhelda teiste inimestega (kaasõpilastega)			
Õpetada elementaarseid käitumiskombeid			
Õpetada käitumiskombeid erinevates situatsioonides			
Õpetada viisakusreegleid nii omaealistega kui ka vanemate inimestega suhtlemisel			
Õpetada praktilisi oskusi			
Õpetada fakte			
Õpetada asju seostes ja seoste loomist			
Panna laps aru saama ja lisainfot otsima			
Avardada üldist silmaringi			
Pakkuda erinevaid kogemusi (teater, loodusretked, millegi valmistamine, ise loomine jne)			
Kujundada väärtusi			

Aidata leida lapsel tema mina-pilti			
Suunata last analüüsima oma tegevust ja selle põhjuseid ja tagajärgi			
Õpetada last õppima			
Arendada lapse väljendamisoskust			
Lähenema iga lapse arengule individuaalselt			
Õpetada rutiini (<i>mis see on, miks seda aeg-ajalt vaja on jne</i>) ja sellega toimetulekut			
Aidata/luua võimalused õpilasel harjutada keskendumist ühele tegevusele			
Pakkuda võimalusi meekonnas töötamiseks			
Õpetada meeskonnas töötamise põhitõdesid			
Julgustada last oma arvamuse avaldamisele			

4. Millistele arengu aspektidele lapse arengus on oluline koolil ja millisele just kodul keskenduda? (märkige ristiga)

Arengu aspekt	Oluline koht on koolil	Oluline koht on kodul
Mõtlemine		
Probleemide lahendamine		
Analüüsimine		
Mõistmine		
Info omandamine		

Suhted kaasõpilastega		
Suhted õpetajatega		
Suhted vanematega		
Hoiakud		
Emotsioonidega toimetulek		
Teadlikkus kehalistest muutustest		
Kehaliste muutustega toimetulek		
Muu (lisage ise)		

5. Kuivõrd oluliseks peate kooli ja lapsevanema vahel järgmisi aspekte? (märkige ristiga)

Aspekt	Väga oluline	On oluline	Pole oluline
Pidev infovahetus IT vahendite abil (<i>e-kiri, e-kool, stuudium, telefon vms</i>)			
Pidev infovahetus reaalselt kohtudes			
Personaalsed vestlused lapsevanematega			
Arenguvestlus vanema ja õpilasega			
Üle - klassilised lapsevanemate koosolekud			
Üle - koolilised lapsevanemate koosolekud			
Õpetaja kaasab vanemaid õppetöösse			
Õpetaja kaasab vanemaid õppetöö välisesse tegevusse			

Vanem pakub omapoolseid ideid ja võimalusi lapse arendamiseks			
Mitteformaalsed kooviibimised klassiõpilaste vanematele ja õpetajatele			
Usaldust õpetaja ja vanema vahel			
Oma arvamuse avaldamist			
Kompromisside leidmist vastavalt kooli ja kodu võimalustele			
Muu (<i>lisage ise, mida vajalikuks peate</i>)			

6. Hinnake oma lapse kooliga seotud probleeme (märkige ristiga)

Probleem	Kehtib minu lapse kohta	Kehtib mõnikord	Ei kehti
Raske enesevalitsus			
Õpiraskus			
Keskendumisraskus			
Tähelepanu hajuvus			
Kasvatamatus			
Kergesti mõjutatavus			
Lohakas suhtumine õppevahenditesse			
Vastutustunde/kohusetunde puudumine			
Suhtlemisraskus			

Suurem tähelepanuvajadus			
Iseseisva töö tegemise oskuse vähesus			
Käitumisraskus (õpetajate korralduste eiramine)			
Käitumisraskus (vanema korralduste eiramine)			
Haigusest tingitud eripärad			
Muu (lisage ise)			

7. Mis Teie arvates Teie lapsele koolis muret valmistab?

.....

.....

8. Mida saaks Saku Gümnaasium Teie lapse heaks teha?

.....

.....

.....

9. Kas võimalusel vahetaksite kooli? Miks?

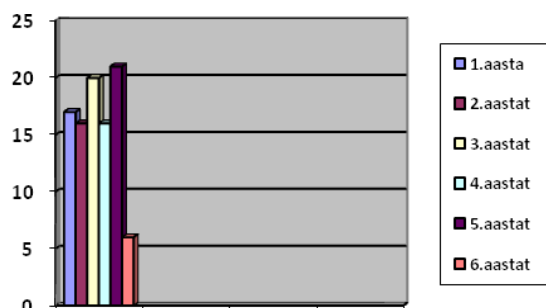
.....

.....

Suured tänud vastamast!

Lisa 2 Küsitluse tulemused Saku Gümnaasiumis

Kui kaua on teie laps SG-s õppinud

I kooliastmes õppijate vanematest vastas 63 ja II kooliastmes õppijate vanematest vastas 28.

Milliseid ülesandeid ja mil määral on Teie arvates oluline koolil täita toetamaks lapse arengut? (märkige ristiga)

Kooli ülesanne	On oluline	On osaliselt oluline	Ei ole oluline
Tagada lapsele füüsiliselt turvaline keskkond	94	3	
Tagada lapsele vaimselt turvaline keskkond	97		
Edastada lapsele uusi teadmisi	94	3	
Suunata laps uute teadmiseni	94	3	
Tekitada lapses huvi uute teadmiste vastu	90	7	
Anda võimalus suhelda kaasõpilastega	78	19	
Õpetada elementaarseid käitumiskombeid	64	30	3
Õpetada käitumiskombeid erinevates situatsioonides	68	28	1
Õpetada viisakusreegleid	60	35	2
Õpetada praktilisi oskusi	65	30	2
Õpetada fakte	63	31	3
Õpetada asju seostes ja seoste loomist	91	6	
Panna laps aru saama ja lisainfot otsima	85	12	

Avardada üldist silmaringi	79	17	1
Pakkuda erinevaid kogemusi	65	31	1
Kujundada väärtusi	63	33	1
Aidata leida lapsel tema mina-pilti	67	30	
Suunata last analüüsima oma tegevust	77	20	
Õpetada last õppima	81	14	2
Arendada lapse väljendamisoskust	79	18	
Läheneda iga lapse arengule individuaalselt	73	24	
Õpetada rutiini ja sellega toimetulekut	66	29	2
Luua võimalused õpilasel harjutamiseks keskendumist	65	30	2
Pakkuda võimalusi meekonnas töötamiseks	85	12	
Õpetada meeskonnas töötamise põhitõdesid	85	12	
Julgustada last oma arvamuse avaldamisele	85	12	

Millistele arengu aspektidele lapse arengus on oluline koolil ja millisele just kodul keskenduda?

Arengu aspekt	Oluline koht on koolil	Oluline koht on kodul	Ei vastanud
Mõtlemine	45	19	7
Probleemide lahendamine	12	13	5
Analüüsimine	47	18	7
Mõistmine	10	27	1
Info omandamine	69	23	2
Suhted kaasõpilastega	63	23	
Suhted õpetajatega	48	39	
Suhted vanematega	5	28	4
Hoiakud	10	30	12
Emotsioonidega toimetulek	8	23	5
Teadlikkus kehalistest muutustest	15	44	4
Kehaliste muutustega toimetulek	1	47	2
Muu (lisage ise)	Vastustunne ja austus (kodu)		

Kuivõrd oluliseks peate kooli ja lapsevanema vahel järgmisi aspekte? (märkige ristiga)

Aspekt	Väga oluline	On oluline	Pole oluline	Ei ole vastanud
---------------	---------------------	-------------------	---------------------	------------------------

Pidev infovahetus IT vahendite abil (<i>e-kiri, e-kool, stuudium, telefon vms</i>)	58	37	2	
Pidev infovahetus reaalselt kohtudes	9	46	42	
Personaalsed vestlused lapsevanematega	15	65	18	
Arenguestlus vanema ja õpilasega	34	57	6	
Üle - klassilised lapsevanemate koosolekud	13	67	16	1
Üle - koolilised lapsevanemate koosolekud	0	33	13	1
Õpetaja kaasab vanemaid õppetöösse	3	52	40	2
Õpetaja kaasab vanemaid õppetöö välisesse tegevusse	2	70	24	1
Vanem pakub omapoolseid ideid ja võimalusi lapse arendamiseks	15	64	14	4
Mitteformaalsed kooviibimised klassiõpilaste vanematele ja õpetajatele	2	35	61	1
Usaldust õpetaja ja vanema vahel	67	30	0	
Oma arvamuse avaldamist	48	47	1	1
Kompromisside leidmist vastavalt kooli ja kodu võimalustele	53	44	0	
Muu (<i>lisage ise, mida vajalikuks peate</i>)	Lapse ja lapsevanema ettepanekutele/tähelepanekutele reageerimine ja probleemide lahendamine. Kodukülastused.			

Hinnake oma lapse kooliga seotud probleeme (*märkige ristiga*)

Probleem	Kehtib minu lapse kohta	Kehtib mõnikord	Ei kehti	Ei ole vastanud
Raske enesevalitsus	2	21	74	
Õpiraskus	2	24	70	1
Keskendumisraskus	6	39	51	
Tähelepanu hajuvus	8	51	36	2

Kasvatamatus	0	10	86	1
Kergesti mõjutatavus	5	51	41	
Lohakas suhtumine õppevahenditesse	5	51	41	
Vastutustunde/kohusetunde puudumine	2	33	62	
Suhtlemisraskus	5	24	68	
Suurem tähelepanuvajadus	6	38	53	
Iseseisva töö tegemise oskuse vähesus	4	39	54	
Käitumisraskus (õpetajate korralduste eiramine)	1	18	78	
Käitumisraskus (vanema korralduste eiramine)	0	44	53	
Haigusest tingitud eripärad	0	10	86	1
Muu (lisage ise)	Ärevus vastamiste ja esinemise ees	Enesekindluse puudumine/oma arvamuse avaldamise julgus		

Mis Teie arvates Teie lapsele koolis muret valmistab?

- Tahtmine/püüdmine teha kõike õigesti ning seetõttu ei jõua tunnitööd valmis ja kodusõppimise koormus on seega suurem.
- narrimine, vaimne vägivald
- Liiga lärmakas klass
- On tunda, et klassis on tekkinud grupid ning seda peaks ohjama
- Ruumipuudus, kõrge koolivägivalla tase väga suur lärm. Ei ole kooliga rahul
- Väikeses koolimajas suur õpilaste arv ja lärm
- Suur klass ning erineva tasemega õpilased klassis
- vahel palju õppida
- Mõnikord õpetajate suhtumine lastesse, pingelises olukorras
- Poisid pidid mõnikord tögama, mõnitama...
- Mõnede õpetajatega läbisaamine
- Liiga palju koduseid, mis on koondunud ühele päevale
- Tundides korra mitte tagamine õpetajate poolt
- Vaimne vägivald mõnikord, palju õppimist kodus.
- Teadaolevalt ei valmista midagi muret. Vahel kurdab lärmakuse üle.
- Ei valmista muret.
- Õpetajate ebaõiglasel otsused (tema meelest), õpetajate käitumise mõistmine.

- otsest muret ei ole, võiks olla kodutööde maht väiksem
- kindel teadmine oma sihist; see ei sobi kokku teist laste maailmaga
- Liiga kiire tempo ainete läbimisel
- Hetkel sujub kõik
- Aegajalt suur kodutööde maht
- Vahest on kiusamine ja narrimine
- Kodutööd on aeg-ajalt soolased.
- Hoopis maisem probleem - toit- supid pidid olema liiga soolased! Seda olen kuulnud ka teiste laste käest. Üldiselt minu lapsele koolis meeldib. Kurv on ta siis kui tunneb, et ei saa hakkama/ nii kiiresti kui teised.
- Toiduvalik. Mõnikord suhte probleemid kaaslastega, koolivägivalla juhtumid. Ujumistund (õpetaja lapse arvates liiga kuri, vabastasime)
- Ei ole veel aru saanud, et lapsele koolis midagi muret tekitaks.
- Suured klassid
- Võib-olla vahel treppidel trüginine-jooksmine, söögivahetunnis ka (nii on rääkinud enne)
- Lastel on liiga rasked seljakotid
- Liiga palju lapsi klassis
- Sõbraks saamine teistega ning suhtlemine
- Ülerahvastatus
- Käelised tegevused on kohati rasked, laps on vasakukäeline. Kohati liiga aeglane.
- Tüdrukute omavahelised suhtes aeg-ajalt.
- Pole muresid, talle meeldib koolis. Vahel on liiga palju kodutööd teha
- Pidev kiirustamine, kes oleks esimene, kes kontrolltöö lõpetab, kes esimesena jõuab sööma.
- Vahest tunneb lapse, et ootused talle on liiga kõrged ja on pettunud, kui ei suuda mõnda kontrolltööd näiteks ilma vigadeta teha, ehk kardab eksida
- Laps ei talu hästi suuri kollektiive ja müra
- Lapse enda sõnul ei kuula õpetaja teda tihti ära/lõpuni ära.
- Koolikoti raskus.
- Muret valmistab joonistamine (kunsti õpetus). Teinekord ei saa aru kuidas ja mida teha. Kunsti tunnis eeldatakse, et laps oskab kõike joonistada ja teha iseenesest.
- mõnikord sõprussuhted klassikaaslaste vahel
- Mõne loova ülesande puhul surutakse ühist lahendust peale, aga loovusel on erinevaid väljundeid. Kooli toit ei ole päris see mida annaks hea meelega. Kord koolibussis on absoluutselt talumatu, eriti kella 14.00 ajal. Suuremad õpilased terroriseerivad väiksemaid, ropendavad jne. Keegi ei taga korda ega turvalisust. Laps kardab selle bussiga sõita.
- Mingil määral kiusamine
- Mureks võib vahel olla klassikaaslaste omavahelised suhted.
- Kõik tundub korras olevat. Talle meeldib koolis
- Kiire tempo. Suhted kaasõpilastega. Küllaltki eraklik laps.
- Ülerahvastatus.
- Minu laps käib rõõmuga koolis, sest seal on väga hea õpetaja, kes oskab hoida kõik olukorrad kontrolli all
- Kehv koolilõuna
- Keelega (emakeel, võõrkeel) seotud ainete õpiraskus.

- Kuna minu lapsel on mõnikord raskusi õppetööle jäägitu keskendumisega, siis tundi segavad kaasõpilased on mõningal määral murekohaks
- Märkused ja kui tööd loomingulises aines ebaõnnestuvad.
- Minu laps kurdab valju lärmi üle vahetundides
- Mõne õpetaja ebakompetentsus
- Kohustusliku kirjanduse lugemine
- Koolikiusamine, vahel liiga palju kodutööd
- Raske koolitkott
- Karjuvad lapsed, tunnis mitteadekvaatselt käituvad õpetajad. Osade õpetajate MADAL enda ettevalmistus x TUNNI halb ettevalmistus, madal õpitase, õpilaste agressiivsus ja ropendamine. Koolitoit!!!

Mida saaks Saku Gümnaasium Teie lapse heaks teha?

- Tegeleda laste harimisega
- Siiani on olnud kõik positiivne
- Vähem õppimist kooli kaasa anda, rohkem koolis sellega tegeleda
- Õhtune toitlustamise võimalus
- Palun võtta tööle ainult oma eriala hästi valdavad õpetajad ja tervete närvidega õpetajad. Õpetaja on lastele eeskujuks ja lapsed peegeldavad suures osas vastu tema enda käitumist. Palun koolil reageerida laste ja lastevanemate tähepanekutele/kaebuste peale.
- Pakkuda head ettevalmistust kõrgkooliks
- Muutuda lapsekesksemaks. Paaegu käib võidujooks riikliku õppekavaga. Näib, et kooli eesmärk on püsida koolide edetabelis eespool
- Säilitada Gümnaasiumi osa
- inglise keele tase nõrk
- Tagada, et ka edaspidi oleks lastel turvaline koolis olla
- Lasta õpilaseesindus kooli juhtimisse
- Et paneksid rohkem tähelepanu, et lapsi ei kiusataks
- Kui õpetajad suudaks rohkem individuaalselt õpilastega suhelda
- Saku Gümnaasium võiks pakkuda huviringe rohkem.
- Positiivne kannustamine. Käitumishäiretega klassikaaslas(t)e ohjesse saamine.
- Huviringide ajad parendada, et ei tekiks pikki pause tundide ja ringide vahel.
- Gümnaasium säilitada.
- Otseselt-isiklikult pole midagi ette heita.
- Leida isikupära ja seda hinnata-väärtustada
- Anda teadmisi ja oskusi nii et laps saaks edaspidises elus hästi hakkama ning antud hariduse tase võimaldaks jätkata õpinguid sobivas kõrkkoolis.
- Laste üldise taset annaks parandada. Silmaringi tuleks rohkem arendada kõigil.
- On juba olemas koolipsühholoog, keda vajadusel kasutada.
- SG teeb juba palju lapse heaks. Eriti meeldib mitmekesine koolielukorraldus, huvialaringide korraldus, turvaline jne.
- Laps võiks saada kooli ka teiseks tunniks. Algklassides võiksid olla inglise keele tunnid.
- Ikka anda lapsele hea haridus, professionaalsed õpetajad, positiivne ja sõbralik keskkond.

- Õnneks on meil klassijuhatajaga väga vedanud ning koostöös õpetaja - lapsevanem - laps oleme saanud üle lapse ärevushäiretest ja sotsiaalsootsiast. Toetav ja lapseeripära arvestav klassijuhataja on oluline.
- Pakkuda turvalist õpikeskkonda ja head haridust. Mugav ja kaasaegne õpikeskkond (ruumipuudus on hetkel lahendamisel).
- Arvestada tema personaalsusega
- Arendada neid oskusi, mida nõuab ja millised ootused on reaalsel tööturul. Avardada võimalikult palju lapse silmaringi ja julgustada last uusi teadmisi omandama.
- Jääks alles gümnaasiumi osa ja sinna pääsemine oleks pingeavam ja lihtsam.
- Rohkem füüsilist tegevust kogu klassile; parem distsipliin tundides (loodusõpetus! (5a klass))
- Jätkata samas vaimus
- Toetada lapse arengut läbi kodu ning kooli koostööle
- Tekitada suuremat turvatunnet ning süstida lapsesse julgust ja eneseusku.
- Saku Gümnaasium on meie pere lastele parim, kõik on ok.
- Siiani on kool kõik teinud, muud ei oska tahtagi
- Koolibussi ring on liiga pikk, võiks jagada kahe bussi vahel ringid, näiteks Kiisa lapsed ilma metsanurme ringita
- ma arvan, et koolivorm võiks olla nõ. kohustuslik, kasvõi sel määral, et koolis on viisakad riided (triiksärgid, püksid, viisakad kleidid), et oleks akadeemiline õhkkond - kool on õppimise koht. Samas peab olema loomulikult tore ja lõbus. Neid on võimalik ühendada.
- Pöörata rohkem tähelepanu asjade turvalisusele. Rattaparklale.
- Lasta õpilasesindus kooli juhtimisse
- Parandada koolikeskkonda (vaimselt ja füüsiliselt turvaline) ning toetada klassiõpetajaid oma tegemistes (motiveeritud ja rahulolevad õpetajad!) - laste rahulolu
- Ei ole veel aru saanud, et lapsele koolis midagi muret tekitaks.
- Lisada bussi graafikusse Kornumäe peatus (taotlus valda)
- Olla mõistev ja toetav.
- Rohkem sellist vabamas vormis mängulist õppimist
- Tagada vaimne ja füüsiline areng vastavalt lapse vanusele
- Mõelda välja kuidas koolitkott ei kaaluks 100kg. Ei ela just kooli taga.
- Juurdeehitus (on tulemas), et kool ei oleks ülerahvastatud
- Rohkem personaalsem lähenemine.
- Hetkel ei oska küll midagi enamat soovida
- Tuua suvevaheajast lisapuhkust juurde õppeaastasse.
- Pakkuda paremat eesti keele õpet.
- Kõik mida kool saab teha, kool teeb.
- Lastele võiks ka vahetundide ajal pakkuda juhendatud tegevust või vaikselt klasse, et lapsel oleks võimalus vajadusel lärmist eemalduda
- Kõik on hästi
- Ei pea midagi tegema. Väga hea õpikeskkond on.
- Rohkem stabiilsust II kooliastmelt IIIIndasse ja gümnaasiumi - iga aasta tundub uus poliitika olevat.
- Null tolerants koolikiusamisele, narrimisele, koolivägivallale
- Klassid on liiga suured

- Kuulata ja usaldada last. (ei kehti kõikide õpetajate kohta. Väga palju on toredaid ja mõistvaid õpetajaid)
- Suunata lapse loomulikke andeid edasi
- Pakkuda parimat haridust ja laiendada silmarongi ja pakkuda füüsilist koormust.

Kas võimalusel vahetaksite kooli? Miks?

- Ei vastas 64 lapsevanemat
- Jah vastas 6 inimest
- Laps on selle kooli süsteemiga harjunud.
- Kooli vahetus on otsustatud.
- Vahetan, kui näen, et laps omandab teadmisi liialt kergelt, st ta ei saa rohkemat pingutust, kui ta selleks võimeline on
- Alles gümnaasiumis kui lapse võimed vajavad rohkem arendamist
- Jah, kui lapsel hakkab koolis "igav" ehk siis liiga ebaühtlast laste teadmiste ja õpihimuga klass
- Sest meie klassis toimub hästi lapsevanema ja õpetaja koostöö ning tegemist on kodulähedase kooliga, kus laps saab iseseisvalt käia
- konkreetse lapse puhul mitte
- See on kodule lähedane kool, laps saab jala kooli-koju
- Kooli vahetaks siis kui SG tase võrreldes teiste gümnaasiumitega langeks oluliselt
- Lapsele meeldib Saku Gümnaasiumis
- Tõenäoliselt gümnaasiumi osas
- See Koolisüsteem ei sobi talle. Pigem on ta Waldorfi kooli laps.
- Kaaluksin seda, mõnda linna kooli tulevikus
- Suures koolis on klassi üldine tase väheste ajaga langenud palju. Ei ole rahul läbitava õppeprogrammi, tundide ettevalmistuse ja tundide läbiviimisega. (nt. loodusõpetus, eesti keel, kirjandus - väga nõrk tase sellel aastal. Inimeseõpetus ja kodulugu - kahtlen õpetaja valiku õigsuses. Info mida õpetaja tunnis õpilastele edastab oma tegemiste kohta ei ole sobilik õpetajale/õppeasutuses töötavale isikule.
- Logistika lihtsus, piisav tase.
- Gümnaasiumi astmes vahetan, sest kuna kõik, kes hingavad on Saku Gümnaasiumis viib see taseme õppekvaliteedis alla.
- Olen väga rahul.
- Võib olla Gümnaasiumis
- SG on kodule lähedal . Lapsele meeldib seal.
- Hetkel mitte. Puudub võrdlus mõne teise kooliga.
- Kool on väga lähedal, innovaatiline ja hea tasemega
- Las keskkooli mineku otsustab juba ise - jätkab või mitte Sakus.
- Logistiliselt sobiv asukoht
- Laps võiks saada süvendatult võõrkeeli/mõnda võõrkeelt
- Natuke rohkem individuaalset lähenemist
- Meeldib see, et koolikaaslastega saab kokku ka koolivälisel ajal, kuna elukohasõbrad on ka koolis sõbrad. Ühine sotsiaalne keskkond. Tekib seose siduvus kooli - ja elukeskkonna vahel.
- Kindlasti ei vahetaks. Laps on oluliselt sotsiaalsemaks muutunud Saku koolis käies.
- Saku kool on tore kool, meie lapsele meeldib väga
- Oleme valitud kooliga väga rahul!

- Lapsele meeldib Saku koolis
- Saku Gümnaasium on piisavalt tasemel
- Kui lähiumbrusesse tuleks väike erakool, siis kaaluksin seda.
- Võib olla, kui oleks võimalik valida väiksemat klassi
- Ainult vajadusel
- Kaalume teist kooli keskkooli eel võib olla aga sinna veel aega.

Lisa 3 Ankeet lapsevanemale Viljandi Kaare Koolis

Lapsevanema ootused koolile

Olen Viljandi Kultuuriakadeemia huvijuht- loovtegevuse õpetaja III kursuse tudeng, lisaks Kaare Kooli väikeklassides abiõpetaja. Töökohast inspireeritult otsustasin oma seminaritöös uurida, millised on Kaare Kooli lapsevanemate ootused antud koolile. Sellega seoses palun Teil täita alljärgnev ankeet, mis on anonüümne ja tulemusi kasutan üldistatult oma seminaritöös.

Teie sugu vanus

Teie laps õpib (*märkige ristiga punktiirile*) :

a) väikeklassis b) lihtsustatud õppekava alusel..... c) toimetuleku klassis.....

1. Kui kaua on Teie laps Viljandi Kaare Koolis õppinud?

2. Mis on Teie lapse suuremad probleemid (*märkige ristiga*) ?

Lapse probleem	Jah	Ei
Raske enesevalitsus		
Õpiraskus		
Keskendumisraskus		
Tähelepanu hajuvus		
Kasvatamatus		
Kergesti mõjutatavus		
Õppevahendite olemasolu tundides		

Õppevahendite korrashoid		
Vastutustunne/kohusetunne (õppeülesannete täitmisel)		
Suhtlemisraskus		
Suurem tähelepanuvajadus		
Iseseisvatöö tegemise oskus		
Käitumisraskus (õpetajate korralduste eiramine)		
Käitumisraskus (vanema korralduste eiramine)		
Tähelepanu vajadus		
Haigusest tingitud eripärad		
Miski muu: (märkige, mis)		

3. Kuidas on muutunud Teie lapse õpiedukus Kaare Koolis õppimise aja jooksul (märkige ristiga)?

Lapse probleem	Oli varem korras	Muutus ei ole	Muutus on vähe	Olukord on oluliselt paranenud	Olukord on halvenenud
Raske enesevalitsus					
Õpiraskus					
Keskendumisraskus					
Tähelepanu hajuvus					
Kasvatamatus					
Kergesti mõjutatavus					
Õppevahendite olemasolu tundides					
Õppevahendite korrashoid					

Vastutustunne/kohusetunne (õppeülesannete täitmisel)					
Suhtlemisraskus					
Suurem tähelepanuvajadus					
Iseseisvatöö tegemise oskus					
Käitumisraskus (õpetajate korralduste eiramine)					
Käitumisraskus (vanema korralduste eiramine)					
Tähelepanu vajadus					
Haigusest tingitud eripärad					
Miski muu: (märkige, mis)					

4. Kes andis soovitusi õppimiseks Viljandi Kaare Koolis (märkige ristiga) ?

Algataja	Jah	Ei	Logopeed		
Lapsevanem			Arst		
Kool			Maakonna nõustamiskeskus		
Psühhiaater					

5. Millele peaks kool Teie arvates kõige enam tähelepanu pöörama (märkige ristiga) ?

Tähelepanu vajav aspekt	Pole oluline	On oluline	Väga oluline
Õpetajate professionaalsusele			
Kaasajastatud õppevahenditele ja metoodikatele			

Tugipersonali piisavale olemasolule			
Koostööle kodu ja kooli vahel			
Koostööle kooli sisevõrgustiku vahel			
Kooli koostööle välisvõrgustikuga			
Lapse turvalisuse tagamisele			
Uute teadmiste omandamisele			
Suhtlusele teiste inimestega			
Lapse käitumisele koolis			
Lapse käitumisele sõpradega			
Lapse käitumisele tänaval			
Praktiliste oskuste omandamisele			
Silmaringi laiendamisele			
Kogemuste pakkumisele			
Õpilase mina leidmisele/teadvustamisele			
Analüüsioskuse arendamisele			
Väljendusoskuse arendamisele			
Õppima õppimisele			
Keskendumisoskuse arendamisele			

Meeskonnaõpe arendamisele			
Uuendusmeelsusele (õppekäigud)			

6. Mida saaks Kaare Kool veel Teie lapse heaks teha?

.....

7. Kas võimalusel vahetaksite kooli, miks?

.....

Aitäh!

Lisa 4 Küsitluse tulemused Viljandi Kaare Koolis

Millises klassis õpib Teie laps?

Väikeklass	Lihtsustatud õppekava	Toimetuleku klass
9	12	2

Mis on Teie lapse suuremad probleemid (*märkige ristiga*) ?

Lapse probleem	Jah	Ei
Raske enesevalitsus	3	20
Õpiraskus	9	14
Keskendumisraskus	12	11
Tähelepanu hajuvus	15	8
Kasvatamatus	0	23

Kergesti mõjutatavus	11	12
Õppevahendite olemasolu tundides	6	17
Õppevahendite korrashoid	6	17
Vastutustunne/kohusetunne (õppeülesannete täitmisel)	7	16
Suhtlemisraskus	10	13
Suurem tähelepanuvajadus	9	14
Iseseisvatöö tegemise oskus	12	10
Käitumisraskus (õpetajate korralduste eiramine)	2	21
Käitumisraskus (vanema korralduste eiramine)	4	19
Tähelepanu vajadus	8	15
Haigusest tingitud eripärad	10	13
Miski muu: (märkige, mis) Ärritub kergesti ATH		

Kuidas on muutunud Teie laps Kaare Koolis õppimise aja jooksul (märkige ristiga)?

Lapse probleem	Oli varem korras	Muutu si ei ole	Muutu si on vähe	Olukord on oluliselt paranenud	Olukord on halvenenud	Vastamata
Raske enesevalitsus	2	5	5	5	0	6
Õpiraskus	1	3	2	12	1	4
Keskendumisraskus	1	2	8	7	0	5
Tähelepanu hajuvus	0	2	8	10	0	3
Kasvatamatus	4	5	1	2	0	11
Kergesti mõjutatavus	0	5	5	3	1	9

Õppevahendite olemasolu tundides	3	4	3	4	0	9
Õppevahendite korrashoid	3	2	7	5	0	6
Vastutustunne/kohusetunne (õppeülesannete täitmisel)	2	2	7	7	0	5
Suhtlemisraskus	0	6	5	6	0	6
Suurem tähelepanuvajadus	1	6	5	4	0	7
Iseseisvatöö tegemise oskus	0	1	4	11	0	7
Käitumisraskus (õpetajate korralduste eiramine)	2	8	2	3	0	8
Käitumisraskus (vanema korralduste eiramine)	4	8	2	3	0	6
Tähelepanu vajadus	3	9	3	1	0	7
Haigusest tingitud eripärad	1	5	2	5	0	10
Miski muu: (märkige, mis)						

Millele peaks kool Teie arvates kõige enam tähelepanu pöörama (*märkige ristiga*) ?

Tähelepanu vajav aspekt	Pole oluline	On oluline	Väga oluline
Õpetajate professionaalsusele	1	8	13
Kaasajastatud õppevahenditele ja meetodikatele	1	11	11
Tugipersonali piisavale olemasolule	2	10	11
Koostööle kodu ja kooli vahel	1	7	15
Koostööle kooli sisevõrgustiku vahel	1	13	9
Kooli koostööle	3	13	7

välisvõrgustikuga			
Lapse turvalisuse tagamisele	1	7	15
Uute teadmiste omandamisele	0	9	14
Suhtlusele teiste inimestega	0	12	11
Lapse käitumisele koolis	0	7	16
Lapse käitumisele sõpradega	0	11	12
Lapse käitumisele tänaval	0	10	13
Praktiliste oskuste omandamisele	0	7	16
Silmaringi laiendamisele	0	8	15
Kogemuste pakkumisele	0	12	11
Õpilase mina leidmisele/teadvustamisele	0	9	14
Analüüsioskuse arendamisele	0	13	10
Väljendusoskuse arendamisele	0	8	15
Õppima õppimisele	0	10	13
Keskendumisoskuse arendamisele	0	9	14
Meeskonnaõpe arendamisele	0	11	12
Uuendusmeelsusele (õppekäigud)	0	10	13

Mida saaks kool teie lapse heaks teha?	Kas vahetaksite	Miks?
---	------------------------	--------------

	kooli?	
Tugevad koostööd	Jah	Probleemid õpetaja ga(ei saa aru, et laps on haige)
Huviringid, treeningud koolis	Ei	Rahul kooliga
-	Ei	Väikesed klassid
-	-	
-	Ei	
-	-	
Väga rahul kogu kooliga	Ei	Lapse areng koolis on hea ja klassijuhataja on super
-	Ei	
Rohkem tööõpetust ja lugemist	Ei	Sest lapsele meeldib
Rohkem trenne ja matemaatikat	Ei	
-	Ei	
Rohkem koostööd kodu ja kooli vahel, et vanemad oleksid teadlikumad, koolist toimuva osas.	Jah	Kui saaks kodule lähemale kooli. Tavakoolis on kaasajastatud õpimeetodid
-	-	
-	-	
Rohkem rõhku tekstimõistmise arendamiselt (vanema soov, et laps oskaks lahti seletada muinasjutud)	-	
-	Ei	Kuna kooli vahetus mõjuks lapsele halvasti
Rohkem ekskursioone ja väljasõite(valmis ise ka rahaliselt panustama)	Jah	Kui oleks võimalik Tartusse kolida. Viljandis on see aga parim
-	-	Väikeklass võiks olla tavakooli juures, sest kaare koolis käib palju käitumisraskustega lapsi.
-	Ei	
Piisavalt teinud	Ei	Lapsele meeldib väikeklassis, sest ta saab õppimisega hakkama ja see innustab teda
Kaotada ära liitklassid	Jah	Mitte õpetajate pärast, vaid õpitava materjali tõttu, kui asjad ei parane.
E-kool	Ei	Laps saab hakkama, temaga ja tema eripäradega arvestatakse
E-kool	Ei	
KOKKU:	4-Jah 13- Ei 6- Vastamata	

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Kadri Roots (04.01.1991)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

"Kooli roll lapse arengus eri- ja tavakooli õpilaste vanemate arvamuste põhjal",

mille juhendaja on Tiia Pedastsaar,

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, Kadri Roots (20.05.2015)